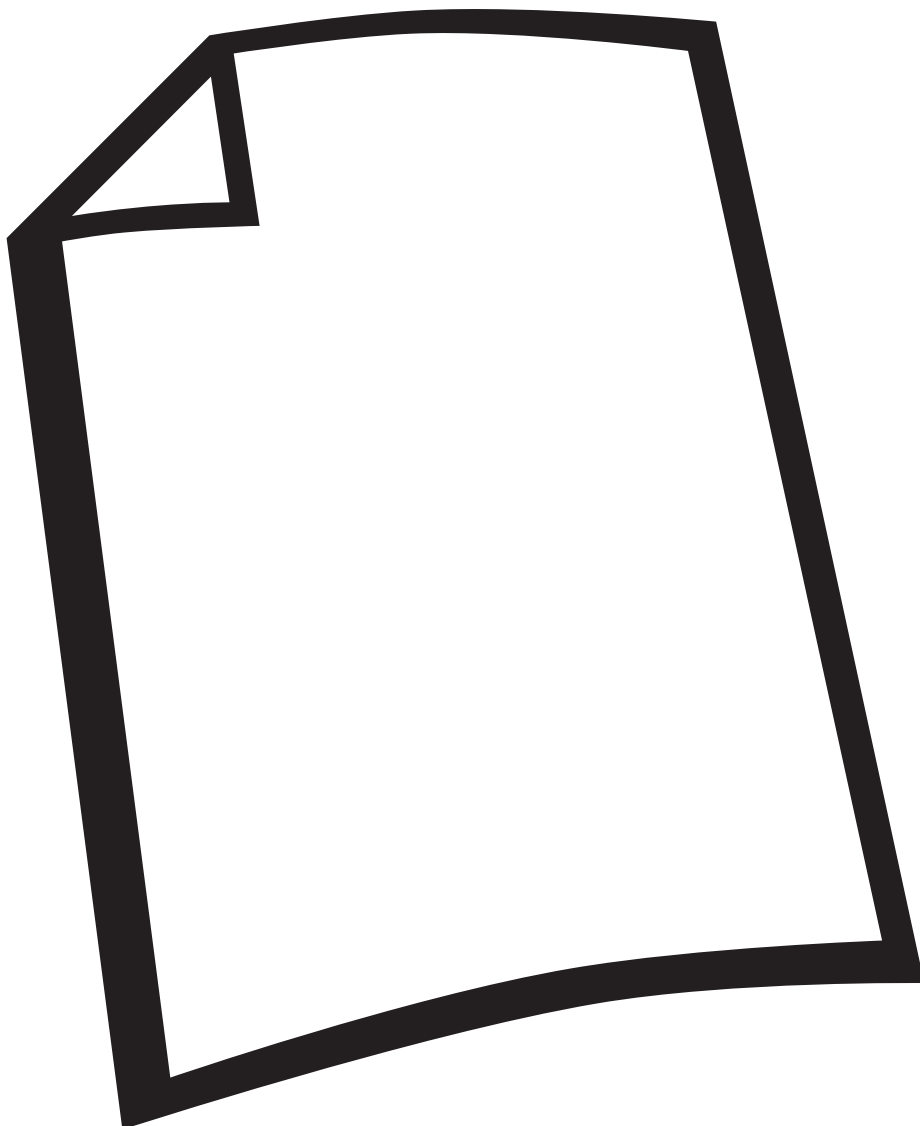

UVIC
GUIA DE
L'ESTUDIANT
2007-2008

FACULTAT D'EDUCACIÓ
**DIPLOMATURA
D'EDUCACIÓ SOCIAL**

Primera edició: juliol de 2007

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic
Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Artyplan

ÍNDEX

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professorat i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Estudis d'Educació Social en el Sistema de Crèdit Europeu	13
Competències, capacitats o habilitats segons les orientacions de crèdit europeu de la Universitat de Vic	13
Implantació del sistema de crèdit europeu als Estudis d'Educació Social	14
Els objectius generals dels estudis	14
Competències transversals i específiques dels educadors i educadores socials	15
Els continguts dels estudis	18
La metodologia i el pla de treball	18
El procés d'avaluació	18
Resum del Pla d'Estudis	21
Càrrega lectiva total	21
Ordenació temporal de l'ensenyament	21
Assignatures optatives	22
Assignatures de lliure elecció	22
Complements de Formació per estudiar Psicopedagogia	23
Assignatures d'altres titulacions com a lliure elecció	23
Assignatures obligatòries de 1r curs	25
Didàctica General	25
Llengua, Societat i Educació	27
Coneixement de l'Entorn	30
Psicologia del Desenvolupament	33
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	37
Sociologia i Antropologia Social	41
Psicologia Social i de les Organitzacions	43
Educació Permanent	45
Assignatures obligatòries de 2n curs	47
Programes d'Educació de Persones Adultes	47
Organització i Gestió d'Institucions Educatives No Formals	50
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social	52
Pràctiques I	55
Social Education in Europe	57
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	59

Assignatures obligatòries de 3r curs	61
Pedagogia Social	61
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats	63
Pràctiques II	66
Programes d'Animació Sociocultural	69
Formació Ocupacional	71
Progressió de l'adquisició de les competències dels educadors i educadores socials al llarg dels cursos	75

PRESENTACIÓ

Benvolgut / benvolguda estudiant,

En aquesta “Guia de l’estudiant” hi trobaràs els programes de les assignatures troncal i obligatòries dels estudis d’**Educació Social** del curs 2007-2008, amb el nom del professorat que les imparteix, la metodologia emprada, el sistema d’avaluació i la bibliografia bàsica. També hi figuren algunes altres informacions d’interès, com ara l’estructura de la Facultat d’Educació, el calendari acadèmic i un resum del pla d’estudis. Per obtenir altres informacions, referides tant al teu centre com als altres i al conjunt de la universitat, també pots consultar la web de la universitat de Vic (www.uvic.cat).

En aquesta guia també hi trobaràs el títol de les assignatures que són Complementes de Formació de la Llicenciatura de Psicopedagogia. El programa d’aquestes assignatures, així com la relació i el programa de les assignatures optatives i de lliure elecció, figuren a la “Guia de les assignatures Optatives, de Lliure Elecció i Complementes de Formació” del curs 2007-2008, editada a part, ja que es tracta d’assignatures que s’ofereixen als estudiants de tota la Facultat d’Educació.

És important que en començar el curs facis una bona lectura dels programes de cadascuna de les assignatures que cursaràs, per tal de fer-te una idea de la seva durada, dels continguts, dels enfocaments i de les tasques que hauràs de dur a terme. Així mateix, i al llarg del curs, serà bo que la tinguis a mà i que la consultis per tenir una referència del desenvolupament de les matèries.

En nom de les persones que formem l’equip de deganat, del conjunt de professors i professores i dels professionals de serveis, aprofito per donar-te la benvinguda a Facultat d’Educació de la Universitat de Vic i a la Diplomatura d’Educació Social i per desitjar-te un curs ben profitós, tot esperant que el contingut d’aquest llibret sigui realment això, una guia que t’orienti i t’acompanyi al llarg del curs.

Pere Pujolàs i Maset
Degà de la Facultat d’Educació

LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social

Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
Departament d'Expressions Artístiques, Motricitat Humana i Esport
Departament de Filologia
Departament de Pedagogia
Departament de Psicologia

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de director o directora.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

Pere Pujolàs i Maset, degà
Josep Casanovas i Prat, cap d'estudis
Jordi Martí i Feixas, coordinador dels estudis de Mestre
Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

El degà de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directors de Departament

Departaments, professorat i professionals de serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

<i>Directora:</i>	Montserrat Martín i Horcajo	m.martin@uvic.cat
	Carme Aymerich i Padilla	carme.aymerich@uvic.cat
	Xantal Borràs i Boix	xantal.borras@uvic.cat
	Joan Callarisa i Mas	joan.callarisa@uvic.cat
	Pau Casañas i Xuriach	pau.casanyas@uvic.cat
	Miquel Casadevall i Ginestet	miquel.casadevall@uvic.cat
	Josep Casanovas i Prat	josep.casanovas@vic.cat
	Lluís Casas i Casals	lluis.casas@uvic.cat
	Agustí Comella i Cayuela	agusti.comella@uvic.cat
	Josep Maria Costa i Camprubí	josepmaria.costa@uvic.cat
	Joan Culi i Ribas	joan.culi@uvic.cat
	Sònia Esteve i Frigola	sonia.esteve@uvic.cat
	M. Teresa Feu i Vidal	mteresa.feud@uvic.cat
	Elisenda Jaumira i Areñas	elisenda.jaumira@uvic.cat
	Albert Juncà i Pujol	albert.junca@uvic.cat
	Marta Marimon i Martí	marta.marimon@uvic.cat
	Francesc Marín i Serrano	francesc.marin@uvic.cat
	Jordi Martí i Feixas	jordi.marti@uvic.cat
	Anna Moreta i Rovira	anna.moreta@uvic.cat
	Jordi Ponce i García	jordi.ponce@uvic.cat
	Anna Puig i Ribera	annam.puig@uvic.cat
	Ramon Rial i Carbonell	ramon.rial@uvic.cat
	Sebastià Riera i Cusi	sebastia.riera@uvic.cat
	Agnès Riera i Ferran	agnes.riera@uvic.cat
	Marta Solà i Serrabona	marta.sola@uvic.cat
	Oriol Sallent i Bonaventura	oriol.sallent@uvic.cat
	Isabel Sellas i Ayats	isabel.sellas@uvic.cat
	Jacint Torrents i Buxó	jacint.torrents@uvic.cat
	Berta Vila i Saborit	berta.vila@uvic.cat
	M. Carme Vilà i Ormazábal	mcarme.vila@uvic.cat

Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport

<i>Director:</i>	Eduard Comerma i Torras	eduard.comerma@uvic.cat
	Joan Arumí i Prat	joan.arumi@uvic.cat
	Sebastià Bardolet i Mayola	sebastia.bardolet@uvic.cat
	Ernest Baiget i Vidal	ernest.baiget@uvic.cat
	Gemma Boluda i Viñuales	gemma.boluda@uvic.cat
	Mercè Carrera i Peruga	merce.carrera@uvic.cat
	Jordi Coma i Bau	jordi.coma@uvic.cat
	Núria Franc i Batlle	nuria.franc@uvic.cat
	David Hernández i Ligeró	d.hernandez@uvic.cat
	Dídac Herrero i Ballart	didac.herrero@uvic.cat
	José Luís López del Amo	jl.lopez@uvic.cat

Eva Marichalar i Freixa	eva.marichalar@uvic.cat
Xavier Peña i López	javier.pena@uvic.cat
Miquel Pérez i Mas	miquel.perez@uvic.cat
Mariano Pasarel·lo i Clerice	mariano.pasarello@uvic.cat
Gil Pla i Campàs	gil.pla@uvic.cat
Mireia Pont i Segura	mireia.pont@uvic.cat
Eduard Ramírez i Banzo	eduard.ramirez@uvic.cat
Montsita Rierola de Mas	montse.rierola@uvic.cat
Carles Romagosa i Cirera	carles.romagosa@uvic.cat
Dolors Rusiñol i Cirera	dolors.rusinyol@uvic.cat
Àngel Santamariña i Rubio	angel.santamarina@uvic.cat
Laia Solé i Coromina	
Lluís Solé i Sala	lluis.sole@uvic.cat
Gemma Torres i Cladera	gemma.torres@uvic.cat
Arnau Vernis i Llambias	arnau.vernis@uvic.cat

Departament de Filologia

Director:	Francesc Codina i Valls	francesc.codina@uvic.cat
	Vanessa Amat i Castells	vanessa.amat@uvic.cat
	M. Carme Bernal i Creus	mcarme.bernal@uvic.cat
	Rosa Boixaderas i Sáez	rosa.boixaderas@uvic.cat
	Mariona Casas i Deseuras	mariona.casas@uvic.cat
	Francesc Codina i Valls	francesc.codina@uvic.cat
	Llorenç Comajoan i Colomé	llorenc.comajoan@uvic.cat
	Marta Corominas i Salom	marta.corominas@uvic.cat
	Assumpta Fargas i Riera	assumpta.fargas@uvic.cat
	Josep Fornols i Puigoriol	josep.fornols@uvic.cat
	Josep Gallart i Bau	josep.gallart@uvic.cat
	Rosa Maria Güell i Devesa	mia.guell@uvic.cat
	Núria Medina i Casanovas	nuria.medina@uvic.cat
	Teresa Puntí i Jubany	teresa.punti@uvic.cat
	Carme Rubio i Larramona	carme.rubio@uvic.cat
	Caterina Sugranyes i Ernest	caterina.sugranyes@uvic.cat
	Jon Telford	jon.telford@uvic.cat
	Josep Tió i Casacuberta	josep.tio@uvic.cat
	Ricard Torrents i Bertrana	ricard.torrents@uvic.cat
	Anna Vallbona i González	anna.vallbona@uvic.cat
	M. Àngels Verdaguer i Pajeros	angels.verdaguer@uvic.cat

Departament de Pedagogia

Director:	Antoni Tort i Bardolet	antoni.tort@uvic.cat
	Isabel Carrera i Blancafort	isabel.carrera@uvic.cat
	Jaume Carbonell i Sebarroja	jcarbonell@praxis.cat
	Isabel Carrillo i Flores	isabel.carrillo@uvic.cat
	Maite Casas i Pardo	mteresa.casas@uvic.cat
	Montse Castells i Clota	montserrat.castells@uvic.cat
	Eulàlia Collelldemont i Pujadas	eulalia@uvic.cat
	Jordi Collet i Sabe	jordi.collet@uvic.cat
	Ester Fatsini i Matheu	esther.fatsini@uvic.cat

Josep Font i Roura	jfont@uvic.cat
Anna Girbau Ferrés	agirbau@uvic.cat
Anna Gómez i Mundó	anna.gomez@uvic.cat
Rosa Guitart i Aced	rosa.guitart@uvic.cat
Olga Pedragosa i Xuclà	olga.pedragosa@uvic.cat
Ramon Plandiura i Vilacís	ramon.plandiura@upf.edu
Maite Pujol i Mongay	maite.pujol@uvic.cat
Pere Pujolàs i Maset	pere.pujolas@uvic.cat
M. Rosa Roca i Tañà	mrosa.roca@uvic.cat
Ester Sarquella i Casellas	ester.sarquella@uvic.cat
Núria Simó i Gil	nuria.simo@uvic.cat
Ramon Sitjà i Domènech	ramon.sitja@uvic.cat
Jesús Soldevila i Pérez	jesus.soldevila@uvic.cat
Joan Soler i Mata	joan.soler@uvic.cat
Joan Vera i Saucedo	joan.vera@uvic.cat

Departament de Psicologia

Director:

Àngel Serra i Jubany	angel.serra@uvic.cat
Núria Batalla Planas	nuria.batalla@uvic.cat
Montse Benlloch i Burrull	montse.benlloch@uvic.cat
Teresa Buscart i Corominas	teresa.buscart@uvic.cat
Jaume Carbonés i López	jaume.carbones@uvic.cat
Manel Dionís Comas i Mongay	maneldionis.comas@uvic.cat
Sandra Espino Datsira	sandra.espino@uvic.cat
Julio César Figueroa	jc.figueroa@uvic.cat
Assumpció Guillén i Font	assumpta.guillen@uvic.cat
José Ramón Lago i Martínez	jramon.lago@uvic.cat
Josep Martí i Olivella	josep.marti@uvic.cat
Montse Moix i Puig	montserrat.moix@uvic.cat
Mila Naranjo i Llanos	mila.naranjo@uvic.cat
Pilar Prat i Viñolas	pilar.prat@uvic.cat
Núria Padrós i Tuneu	nuria.padros@uvic.cat
Anna Pujol i Costa	anna.pujol@uvic.cat
Sònia Reig i Orta	
Gemma Riera i Romero	gemma.riera@uvic.cat
Ramon Riera i Euras	ramon.riera@uvic.cat
Robert Ruiz i Bel	robert.ruiz@uvic.cat
Joan Sala i Baiget	joan.sala@uvic.cat
Manel Sánchez i Cano	manel.sanchez@uvic.cat
Jordi Verdaguer i Gorchs	jordi.verdagueri@uvic.cat

Secretaria:

Rosa M. Guix i Godayol	rosam.guix@uvic.cat
Dolors Muñoz i Vilaseca	dolors.munyo@uvic.cat
Ester Muñoz i Tamargo	ester.munoz@uvic.cat
Ester Portell i Pérez	ester.portell@uvic.cat
Dolors Ruiz i Zafra	dolors.ruiz@uvic.cat
Elisabet Vila i Sala	elisabet.vila@uvic.cat

CALENDARI ACADÈMIC

1r curs

Rebuda dels estudiants: 24 de setembre de 2007, a les 15,30 h., a l'Aula Magna (Campus de la Torre dels Frares). Els dies 24 i 25 de setembre es faran activitats d'acollida als nous estudiants.

Docència 1r quadrimestre: del 24 de setembre de 2007 al 18 de gener de 2008

Setmana d'estudi i tutories: del 21 al 25 de gener de 2008

Proves d'avaluació: 1a convocatòria: del 28 de gener al 8 de febrer de 2008
2a convocatòria: del 25 de juny al 4 de juliol de 2008

Docència 2n quadrimestre: del 25 de febrer al 30 de maig de 2008

Setmana d'estudi i tutories: del 2 al 6 de juny de 2008

Proves d'avaluació: 1a convocatòria: del 9 al 20 de juny de 2008
2a convocatòria: de l'1 al 10 de setembre de 2008

Setmana de visites i tallers: del 25 al 29 de febrer de 2008
(1r i 2n curs)

2n i 3r curs

Docència 1r quadrimestre: del 17 de setembre al 5 de desembre de 2007
(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació:
del 24 de setembre al 5 de desembre de 2007)

Proves d'avaluació: 1a convocatòria: del 10 al 21 de desembre de 2007
2a convocatòria: del 25 de juny al 4 de juliol de 2008

Pràctiques I: del 8 de gener al 22 de febrer de 2008
Pràctiques II: del 8 de gener al 22 de febrer de 2008 (període intensiu); del 7 de març
al 9 de maig (període setmanal).
(El dia 8 de gener de 2008 es destinarà a les sessions d'orientació de
les Pràctiques. El dia 4 de febrer es farà la sessió de seguiment de les
Pràctiques)

Setmana de visites i tallers: Setmana del 25 al 29 de febrer de 2008
(1r i 2n curs)

Curs monogràfic d'Educació: Setmana del 25 al 29 de febrer de 2008
social (3r curs)

Docència 2n quadrimestre: del 3 de març al 30 de maig de 2008

Setmana d'estudi i tutories: del 2 al 6 de juny de 2008

Proves d'avaluació: 1ª convocatòria: del 9 al 20 de juny de 2008
2ª convocatòria: de l'1 al 10 de setembre de 2008

Dies festius:

12 d'octubre de 2007, divendres, el Pilar
13 d'octubre de 2007, dissabte, pont
1 de novembre de 2007, dijous, Tots Sants
2 i 3 de novembre de 2007, divendres i dissabte, Pont
6 de desembre de 2007, dijous, Dia de la Constitució
7 de desembre de 2007, divendres, pont
8 de desembre de 2007, dissabte, la Puríssima
23 d'abril de 2008, dimecres, Sant Jordi
1 de maig de 2008, dijous, Festa del Treball
2 i 3 de maig de 2008, divendres i dissabte, pont
12 de maig de 2008, dilluns, Segona Pasqua (festa local)
24 de juny de 2008, dimarts, Sant Joan
5 de juliol de 2008, dissabte, Festa major de Vic (festa local)
11 de setembre de 2008, dijous, Diada Nacional

Vacances:

Nadal: del 22 de desembre de 2007 al 7 de gener de 2008, ambdós inclosos
Setmana Santa: del 15 al 24 de març de 2008, ambdós inclosos

ORGANITZACIÓ DELS ESTUDIS D'EDUCACIÓ SOCIAL EN EL SISTEMA DE CRÈDIT EUROPEU

Les universitats europees es troben en procés d'acordar les línies directrius per adaptar els estudis universitaris a l'Espai Europeu d'Educació Superior a fi de facilitar la mobilitat dels estudiants i professionals en programes d'intercanvi i apostar per la flexibilitat i la qualitat. Aquesta oportunitat ofereix a l'àmbit universitari un marc de reflexió per a la cerca d'una més àmplia qualitat en els seus estudis. Amb aquesta doble intenció la Universitat de Vic ha endegat un procés de reflexió i debat per oferir uns estudis professionalitzadors adaptats a aquesta nova realitat europea.

Competències, capacitats o habilitats segons les orientacions de crèdit europeu de la Universitat de Vic

Els estudis universitaris tenen una doble vessant: l'acadèmica i la professionalitzadora, és a dir tenen com a funció principal oferir les bases del coneixement dels estudis i preparar per a l'exercici d'una professió, a un primer nivell de qualificació professional. Per tant, l'alumnat, al llarg de la seva carrera, ha d'adquirir una sèrie de competències acadèmiques i professionals.

Algunes d'aquestes competències són comunes a totes les professions d'un determinat nivell de qualificació. Per exemple, tenir la capacitat de resoldre problemes de forma creativa, o de treballar en equip, són competències comunes a pràcticament totes les professions, i és de suposar que un universitari les adquirirà, incrementarà i consolidarà al llarg dels seus estudis, primer, i, després, en la seva vida professional.

Altres competències, en canvi, són específiques de cada professió. Una traductora o un intèrpret, possem per cas, ha de dominar unes competències professionals molt diferents de les que ha de dominar un educador o una educadora social. Quan parlem de competències ens referim a un conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds aplicades al desenvolupament d'una professió. Aquesta diversitat en les competències que cal que adquireixi un estudiant universitari es poden classificar en competències *instrumentals*, *interpersonals* i *sistèmiques*, tal com especifica El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe*. Aquestes són:

a) *Competències instrumentals*

Les *competències instrumentals* són aquelles capacitats cognitives relacionades amb la capacitat de conèixer, d'entendre i operar amb idees i pensaments; capacitats metodològiques, relacionades amb la transformació de l'entorn; capacitats d'aplicació de coneixements adquirits i capacitats relacionades amb l'organització del temps i les estratègies d'aprenentatge, presa de decisions o resolució de problemes; capacitats tècniques relacionades amb l'ús d'aparells tècnics, informàtics o de gestió de la informació; i capacitats lingüístiques de comunicació oral i escrita o de domini d'una llengua estrangera. Les 10 competències instrumentals més importants per a qualsevol estudi universitari segons El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe* són: 1) Capacitat d'anàlisi i de síntesi; 2) Capacitat d'organitzar i de planificar; 3) Coneixement bàsic general; 4) Fonaments del coneixement bàsic de la professió; 5) Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia 6) Coneixement d'una llengua estrangera; 7) Destresa en l'ús elemental de la informàtica; 8) Destresa en l'ús de la informació; 9) Resolució de problemes i 10) Presa de decisions.

b) Competències interpersonals

Les *competències interpersonals* fan referència a capacitats individuals, com ara la capacitat d'expressar els propis sentiments, la capacitat per a la crítica i l'autocrítica, o a capacitats socials relacionades amb les capacitats interpersonals o el treball en equip o l'expressió del compromís ètic i social, i les quals tendeixen a afavorir processos d'interacció social i de cooperació. El Projecte *Tuning Educational Structures in Europe* destaca com a més rellevants: 1) Habilitats per a la crítica i l'autocrítica; 2) Habilitats per treballar en equip; 3) Destreses interpersonals; 4) Habilitat per treballar en un equip interdisciplinari; 5) Habilitat per comunicar-se amb experts d'altres camps; 6) Apreciació de la diversitat i la multiculturalitat; 7) Habilitat per treballar en un context internacional i 8) Compromís ètic.

c) Competències sistèmiques

Les *competències sistèmiques* són aquelles que possibiliten l'anàlisi dels problemes i les situacions professionals de forma global. Suposen una combinació de comprensió, sensibilitat i coneixement. Inclouen, per exemple, la capacitat per planificar canvis i fer millores en la totalitat del sistema i per dissenyar nous sistemes, la capacitat de lideratge, i de mostrar iniciativa i esperit emprenedor. Les competències sistèmiques requereixen la base de la prèvia adquisició de les competències instrumentals i interpersonals. Dins d'aquest grup destaquem aquelles que prioritza el Projecte *Tuning Educational Structures in Europe*: 1) Capacitat per aplicar el coneixement a la pràctica; 2) Destreses de recerca; 3) Capacitat per aprendre; 4) Capacitat per adaptar-se a situacions noves; 5) Capacitat per generar noves idees (creativitat); 6) Lideratge; 7) Comprensió de les cultures i els costums d'altres països; 8) Habilitat per treballar amb autonomia; 9) Disseny i direcció de projectes; 10) Iniciativa i esperit emprenedor; 11) Preocupació per la qualitat i 12) Disposició per a l'èxit.

Implantació del sistema de crèdit europeu als Estudis d'Educació Social

Partint d'aquest context de referència des dels estudis d'educació social de la Universitat de Vic especifiquem les competències instrumentals, interpersonals i sistèmiques necessàries per a l'educador o educadora social en les taules núm. 1, 2 i 3 que es detallen més endavant, sent coherents amb les competències transversals comunes a tots els estudiants universitaris i amb les específiques que defineixen el perfil de l'educador o educadora social sense oblidar el marc de referència dels objectius generals dels estudis.

Els objectius generals dels estudis

Els Estudis d'Educació Social a la Universitat de Vic pretenen proporcionar una formació professional i acadèmica àmplia i adaptada a les necessitats de la societat actual. Així, quan l'estudiant hagi finalitzat els estudis ha de ser de capaç de:

1. Comprendre, fonamentar i desenvolupar processos socioeducatius des del punt de vista científic i de forma interdisciplinària, contextualitzats en els diferents àmbits de la vida en societat.
2. Conèixer els col·lectius participants en els diferents àmbits de l'educació social i actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació que contribueixin a la socialització, integració, promoció social i convivència cívica.

3. Adquirir competències, habilitats, tècniques i recursos propis de la professió amb la finalitat de dissenyar, desenvolupar i avaluar propostes, programes o projectes socioeducatius que responguin a necessitats, demandes i expectatives de les persones i de la societat.
4. Adquirir competències, habilitats, tècniques i recursos propis de la professió amb la finalitat d'organitzar i gestionar institucions socioeducatives promovent el treball en xarxa dins de la comunitat.
5. Conèixer eines i metodologies de recerca que permetin la valoració de la realitat i l'anàlisi de l'acció socioeducativa en diferents contextos i àmbits de l'educació social.
6. Desenvolupar la capacitat crítica i la responsabilitat ètica en la investigació i acció social i educativa per reflexionar sobre la pràctica professional que s'insereix en les accions de la vida quotidiana i en els processos de canvi social.
7. Aquests objectius, que abasten de forma àmplia les fites a assolir durant els estudis, han de possibilitar el treball de les competències transversals i específiques més importants dels estudis d'educació social.

Competències transversals i específiques dels educadors i educadores socials

El conjunt de competències transversals i específiques que els estudiants hauran d'assolir durant els tres cursos dels estudis d'educació social són les 45 que exposem a les taules núm. 1, 2 i 3. Al final de la guia trobareu la progressió de l'adquisició d'aquestes competències durant els cursos (taula núm. 4).

Taula núm. 1: Competències instrumentals dels estudis d'educació social

Competències instrumentals

1. Coneixement sobre els diferents àmbits de la vida en societat (sociològic, històric, polític, pedagògic, filosòfic, de pensament polític, psicològic, etc.)
2. Coneixement de les característiques fonamentals dels entorns socials i laborals d'acció educativa
3. Coneixement dels principals tipus de desadaptació social i les línies generals d'acció
4. Coneixement del context institucional: marc legislatiu (sobre educació, benestar social, serveis socials...) i mecanismes per actualitzar-los, models d'organització dels serveis i institucions dedicats a l'atenció socioeducativa, protocols administratius...
5. Coneixement dels factors biològics, ecològics i ambientals que afecten els processos socioeducatius
6. Coneixement dels estadis evolutius de la població infantil, jove i adulta amb què es treballa
7. Coneixement dels fonaments teòrics dels processos d'orientació i intervenció per a la integració social i laboral
8. Coneixement de les TIC i del seu potencial educatiu dins el teixit social, cultural i laboral
9. Coneixement dels fonaments del disseny i ús dels recursos socioeducatius presents en el context de la pràctica educativa
10. Coneixement d'eines i instruments d'anàlisi de valoració de la realitat
11. Coneixement per a la prevenció i compensació de dificultats per promoure la justícia social entre els educands
12. Coneixement dels mètodes i estratègies d'investigació en educació social
13. Capacitat per a adoptar una mirada complexa de la realitat:
  - Tècniques de recollida d'informació
  - Criteris de selecció i d'organització de la informació
  - Estratègies d'anàlisi de la informació
14. Capacitat per a fer anàlisi de contextos institucionalitzats
15. Capacitat per a identificar i reconèixer el saber educatiu viu i creat en i des de l'experiència
16. Capacitat per resoldre problemes i prendre decisions
17. Capacitats comunicatives (bona comprensió i expressió oral i escrita)
18. Capacitats argumentatives (coherència de discurs, marc teòric i rigor argumentatiu)
19. Capacitat per a interpretar diagnòstics
20. Capacitat per adquirir habilitats comunicatives en una llengua estrangera
21. Capacitat per conèixer la complexitat de les diferents funcions i tasques de l'educador/a social: funció educativa, docent, de prevenció, informativa, d'animació, organitzativa, de gestió, compensadora, de promoció, etc.
22. Actitud curiosa i inquieta cap a la realitat social, econòmica, cultural i política de la societat, per aprofundir en l'anàlisi dels contextos.

Taula núm. 2: Competències interpersonals dels estudis d'educació social

Competències interpersonals

23. Capacitat per a trobar la distància professional òptima davant de les situacions socioeducatives
24. Capacitat per a treballar en equips desenvolupant habilitats de comunicació interpersonal
25. Capacitat per a acollir els moments d'ambivalència professional i elaborar saber a partir d'ells
26. Capacitat per a actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació
27. Capacitat per a gestionar els conflictes. Treballar a partir de la pregunta i la crisi
28. Capacitat i compromís per a seguir una ètica professional
29. Capacitat per afavorir processos de participació i d'acció comunitària
30. Actitud d'escolta oberta a l'altre
31. Actitud per aprofundir en el procés de coneixença de les persones i dels col·lectius participants dels diferents àmbits de l'educació social.
32. Habilitat per a la crítica i l'autocrítica
33. Capacitat per a acompanyar i mediar en processos educatius

Taula núm. 3: Competències sistèmiques dels estudis d'educació social

Competències sistèmiques

34. Capacitat per a la recerca i actualització en la formació
35. Capacitat per a la investigació i redacció del saber professional
36. Capacitat per a adaptar-se a l'entorn i transformar-lo
37. Capacitat per establir relacions sistèmiques del coneixement
38. Capacitat per aplicar el coneixement en la pràctica
39. Capacitat per treballar en entorns multiculturals i plurilingüístics
40. Capacitat per a elaborar plans, programes i projectes (d'animació i temps lliure, d'intervenció comunitària, d'intervenció socioeducativa al llarg de tota la vida, d'integració sociolaboral, d'inserció de col·lectius amb dificultats) tenint en compte la diversitat dels subjectes. Planificar, desenvolupar pautes d'acció i avaluar
41. Capacitat per a l'avaluació continuada dels processos del treball socioeducatiu amb la persona, el grup i la comunitat
42. Actitud activa des d'una perspectiva transformadora de la realitat
43. Ús crític i reflexiu de la raó en la pràctica educativa (responsabilitat i compromís coherent educatiu)
44. Capacitat per desenvolupar l'autoconeixement (maduresa, equilibri emocional, autocontrol)
45. Perfil actitudinal creatiu, imaginatiu, amb iniciativa, optimisme i implicació.

Els continguts dels estudis

El desenvolupament dels objectius generals i de les competències acadèmiques i professionals s'assolirà a través de les diferents assignatures troncal, optatives i de lliure elecció que els estudiants desenvoluparan a cada curs. Els programes de les assignatures de cada curs es concreten més endavant.

La metodologia i el pla de treball

Les competències professionals plantegen l'ensenyament universitari com un ensenyament que va més enllà de la consolidació dels continguts bàsics de referència per a la professió. Per tant, demana unes formes de treball complementàries a la transmissió de continguts i és per això que parlem de tres tipus de treball a l'aula, que en el seu conjunt constitueixen *les hores de contacte* de l'alumnat amb el professorat:

- Les *sessions de classe* s'entenen com a hores de classe que imparteix el professorat a tot el grup. Aquestes sessions inclouen les explicacions del professorat, les hores de realització d'exàmens, les conferències, les projeccions, etc. Es tracta de sessions centrades en algun o alguns continguts del programa.
- Les *sessions de treball dirigit* s'entenen com a hores d'activitat de l'alumnat amb la presència del professorat (treball a l'aula d'ordinadors, recerca documental a la biblioteca, correcció d'exercicis, pràctiques de laboratori, seminaris en petit grup, direcció de treballs, atenció a l'alumnat per a preparar exposicions, acció tutorial de petit grup, etc.). Aquestes sessions podran estar dirigides a tot el grup, a un subgrup o a un equip de treball.
- Les *tutories individuals* són aquelles hores en què el professorat atén de forma individual l'alumnat per conèixer el progrés que va realitzant l'estudiant en el treball personal de l'assignatura.

D'altra banda, les sessions dedicades al *treball personal* de l'alumnat són les hores destinades a l'estudi, a la realització d'exercicis, a la recerca d'informació, a la lectura, a la redacció i realització de treballs individuals o en grup, a la preparació d'exàmens, etc. Es tracta de les sessions que es considera que l'alumnat ha de dedicar a l'assignatura per a l'assoliment dels objectius planificats.

La suma final d'*hores de contacte i de treball personal* és una xifra al voltant de les 25 hores per cada crèdit de l'assignatura.

Pla de Treball

Aquesta nova forma de treballar demana la creació d'eines de planificació per a l'alumnat per tal que pugui organitzar i preveure la feina que ha de realitzar a les diferents assignatures. És per això que el Pla de treball esdevé un recurs important que possibilita la planificació del treball que ha de fer l'estudiant en un període de temps limitat. Per exemple, es pot preparar un pla de treball, del qual disposa l'estudiant a l'inici de cada període, per a cada tema del programa, per a un període de temps (quinzenal, mensual...).

El procés d'avaluació

L'avaluació es diversifica a fi de ser útil en l'avaluació de les competències que cada assignatura pretén assolir. Per tant, cal utilitzar diferents instruments per poder garantir una avaluació més global que tingui en compte el treball que s'ha realitzat per assolir els diferents tipus de competències. Així doncs, l'examen al final de l'assignatura no és l'únic instrument vàlid per a l'avaluació. És per aquesta raó que parlem de dos tipus d'avaluació amb el mateix grau d'importància:

Avaluació de procés: Seguiment del treball individualitzat per avaluar el procés d'aprenentatge realitzat durant el curs. Aquest seguiment es pot fer amb les tutories individuals, el lliurament de treballs de cada tema i la seva posterior correcció, amb el procés d'organització i assoliment que segueixen els membres d'un equip de forma individual i col·lectiva per realitzar els treballs de grup, etc.

Avaluació de resultats: Correcció dels resultats que poden ser de diferents tipus com per exemple treballs en grup de forma oral i escrita, exercicis de classe realitzats en petit grup, reflexions i anàlisis individuals en les quals s'estableixen relacions de diferents fonts d'informació més enllà dels continguts explicats pel professorat a les sessions de classe, realització d'exàmens, etc.

RESUM DEL PLA D'ESTUDIS

Càrrega lectiva total

Els estudiants d'Educació Social han de completar un currículum de 194 crèdits, distribuïts de la manera següent, seguint el Pla 2005¹:

Matèries Troncals:.....	95 crèdits
Matèries Obligatòries:	66 crèdits
Matèries Optatives:.....	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits
Total:	194 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS		C.A.	
Anuals			
Llengua, Societat i Educació			9
Didàctica General			9
Coneixement de l'Entorn			9
Psicologia del Desenvolupament			9
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Sociologia i Antropologia Social	6	Educació Permanent	6
Teories i Instituc. Contempor. d'Educac.	6	Psicologia Social i de les Organitzacions	6
SEGON CURS		C.A.	
Anuals			
Programes d'Educació de les Persones Adultes			9
Organització i Gestió d'Institucions Educatives no Formals			9
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social			9
Pràctiques I			16
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Optativitat i/o Lliure Elecció	12	Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	6
		Social Education in Europe	6
		Optativitat i/o Lliure Elecció	6

1. Els estudiants que segueixen el Pla 2000 n'han de realitzar també 194 distribuïts de la forma següent: 95 crèdits de Matèries Troncals, 60 de Matèries Obligatòries, 18 de Matèries Optatives i 21 de Matèries de Lliure Elecció.

TERCER CURS C.A.

Anuals

Pedagogia Social			9
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats			9
Pràctiques II			16
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Programes d'Animació Sociocultural	6	Formació Ocupacional	6
Optativitat i Lliure Elecció	21		

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n i 3r curs)

	Crèdits	Quadrimestre	Bloc
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	(Bloc E)
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	(Bloc E)
Desenv. Humà, Diversitat i Sostenibilitat	6	1r	(Bloc F)
Dinàmica de Grups	6	1r	(Bloc F)
Joc i Expressió Corporal com a Eines Educatives	6	1r	(Bloc F)
Intervenció Socioeducativa en l'Àmbit Familiar	6	1r	(Bloc F)
Aspectes Sociològics i Psicopedagògics i de la 3a edat	6	2n	(Bloc G)
Treball comunitari (Educació, interculturalitat i immigració)	6	2n	(Bloc G)
Psicologia de l'Adolescència	6	2n	(Bloc C)

Els programes de les assignatures els trobareu a la *Guia de les Assignatures Optatives, de Lliure Elecció o de Complements de Formació*.

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'estudiant pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'estudiant ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 21 crèdits de lliure elecció i, a fi d'obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

Entre tota l'oferta formativa d'assignatures de lliure elecció de la Facultat d'Educació les assignatures que es detallen a continuació estableixen una estreta relació amb els continguts de l'Educació Social. Aquestes són:

	Crèdits	Quadrimestre	Bloc
Intel·ligència Emocional	6	1r	(Bloc F)
Història de la Infància i de la Joventut	6	2n	(Bloc G)
Investigació Educativa	6	–	(Bloc H)

L'horari de classes d'Educació Social permetrà cursar assignatures de Psicopedagogia i de Mestre com a crèdits de lliure elecció. Aquestes assignatures les trobaràs especificades al quadre resum de la *Guia de*

l'estudiant de les Assignatures Optatives, de Lliure Elecció i de Complements de Formació que especifica la tipologia de les diferents assignatures.

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu el Llibre de l'Estudiant).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- a) Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
- b) Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- c) Estadies d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
- d) Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Complements de formació per estudiar Psicopedagogia

Per accedir a la Llicenciatura de Psicopedagogia des de la Diplomatura d'Educació Social, cal cursar els següents complements de formació:

- Mètodes, Disseny i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits)
- Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits)
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits)
- Organització del Centre Escolar (4 crèdits)
- Psicologia de l'Educació (4 crèdits)

Aquests complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la Llicenciatura de Psicopedagogia (com a assignatures de lliure elecció de la diplomatura d'Educació Social) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Assignatures d'altres titulacions com a lliure elecció

Es poden obtenir crèdits de lliure elecció cursant assignatures d'altres titulacions que s'imparteixen a la UVic. Aquí tens la llista de les més adequades perquè les segueixin estudiants matriculats en altres titulacions:

Àmbit de ciències

Administració i legislació ambiental
Aspectes legals i socials de la biotecnologia
Educació ambiental
Energies renovables
Immunologia
Matemàtica inicial
Medi ambient i societat
Meteorologia i climatologia
Sistemes de gestió ambiental
Sistemes d'informació geogràfica

Àmbit tècnic

Automatització industrial

Ciència i tecnologia del medi ambient
Creació i gestió de bases de dades
Iniciació a la programació
Introducció a la lògica

Àmbit d'humanitats

Alemany I
Anàlisi del discurs
Aprofundiment en llengua catalana
Art i museus a Catalunya
Desenvolupament humà, diversitat i sostenibilitat
El món des de la II Guerra Mundial

Francès I
Història contemporània. De la primera a la segona guerra mundial
Literatura catalana
Literatura espanyola
Literatura i societat
Literatura i traducció
Metodologia i pràctica de la traducció II, anglès-català. (Iniciació a la traducció, anglès-català). Impartició en format semipresencial
Metodologia i pràctica de la traducció III, anglès-espanyol. (Iniciació a la traducció, anglès-espanyol). Impartició en format semipresencial
Organitzacions internacionals polítiques i econòmiques
Sintaxi
Taller de creació de textos
Tallers literaris

Àmbit de ciències de la salut

Actuació en situacions d'emergència extrahospitalària
Alimentació i cultura
Antropologia de la salut
Dietètica
Envel·liment, societat i salut
La funció del dibuix i l'activitat lúdica en el nen
Nutrició
Psicologia de les conductes alimentàries
Salut i alimentació
Salut pública
Sexualitat humana
Trastorns alimentaris infantils i juvenils

Àmbit de ciències socials

Administració de recursos humans

Biblioteques escolars i infantils
Cerimonial i protocol
Competitivitat i innovació a l'empresa
Comunicació a les ONG
Comunicació a les Pimes
Comunicació mediambiental
Economia de l'empresa
Economia política
Evolució històrica del turisme
Fonaments de comunicació digital
Fonts d'informació especialitzada en economia i empresa
Fonts i serveis d'informació general
Gestió de l'empresa
Història de la publicitat i les relacions públiques
Història econòmica mundial
Informació electrònica
Informació i comunicació a les organitzacions
International Business Culture
Introducció a les ciències de la informació
Llenguatge de la comunicació
Màrqueting de serveis i unitats d'informació
Nou periodisme
Opinió pública
Periodisme cultural
Periodisme esportiu
Periodisme gastronòmic
Política industrial i tecnològica
Publicitat i promoció de vendes
Sistemes d'informació per a la gestió
Sociologia del treball i de l'empresa
Taller de weblogs
Tècniques de comerç exterior
Tècniques de recuperació de la informació
Teoria i estructura de la comunicació d'empresa I
Turisme i medi ambient

Pots consultar els programes d'aquestes assignatures al campus virtual i els d'altres assignatures que no figuren en aquesta selecció a les guies de l'estudiant.

Recorda que, per poder-te matricular a assignatures d'altres ensenyaments, necessites l'autorització del/la cap d'estudis de la teva titulació i del/la de la titulació on s'imparteix l'assignatura escollida.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE PRIMER CURS

Didàctica General

Crèdits: 9 (8+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professora: Núria Simó i Gil

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Identificar i analitzar els aspectes bàsics que configuren la problemàtica global del treball educatiu.
- Aprofundir en els fenòmens presents en la relació educativa entre educador/a i educands durant els processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Conèixer, planificar, aplicar i valorar estratègies metodològiques i recursos que permetin elaborar propostes d'acció educativa en l'àmbit de l'educació social.

CONTINGUTS:

1. Educació social i els seus orígens
  - 1.1. Definició de l'educació social i els seus orígens
  - 1.2. Context social en el qual s'inscriu l'educació social actualment
  - 1.3. Àmbits de treball de l'educació social.
2. Ensenyar i aprendre; educar a l'educació social
  - 2.1. Les finalitats de l'educació avui
  - 2.2. Definició de didàctica i d'acció educativa a l'educació social
  - 2.3. Els protagonistes de l'acció educativa en l'educació social: agent de l'educació, subjecte de l'educació, continguts, metodologia, marc institucional
3. Educador/a
  - 3.1. Característiques i funcions del treball educatiu de l'educador/a social
  - 3.2. Activitat educativa quotidiana: la presa de decisions en l'actuació educativa
  - 3.3. Coordinació i treball en equip. El treball en xarxa
4. Educand
  - 4.1. Atenció a la diversitat
  - 4.2. Tipologia d'educands: infants, adolescents i joves, adults i gent gran
  - 4.4. Característiques del treball educatiu amb cada tipologia d'educands
  - 4.5. Característiques dels recursos socioeducatius amb cada tipologia d'educands
5. Intervenció educativa en una institució
  - 5.1. Anàlisi del context educatiu
  - 5.2. Intencions educatives
  - 5.3. Planificació didàctica
  - 5.4. Recursos i estratègies per ensenyar i aprendre
  - 5.5. Avaluació

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serviran per organitzar les idees clau del tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema. Així a les sessions de classe es faran exposicions orals per part de la professora, visionat de pel·lícules i documentals, visites a institucions, debats de casos, etc.

Les sessions de treball dirigit són espais amb dues finalitats: a) per desenvolupar l'aplicació dels continguts

dels temes del curs a casos concrets, i b) per realitzar la proposta didàctica d'una acció socioeducativa del treball interdisciplinari sobre una institució que es fa des de totes les assignatures de 1r curs.

Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà de fer dues tutories individuals (com a mínim).

El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura el començament de cada tema a fi que l'estudiant planifiqui el treball personal que haurà de realitzar per a cada unitat temàtica.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada tema els estudiants elaboren un gràfic en el qual es relacionen les diferents fonts d'informació bàsiques i complementàries que expliquen el tema i una reflexió sobre el procés d'aprenentatge seguit amb aquella unitat. La correcció d'aquests temes permet la reelaboració i assoliment dels continguts treballats.
- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura (mínim 1 per quadrimestre).
- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

- Realització d'activitats de classe. (30%)
  - Presentació del treball en grup oral i escrita. (35%)
  - Realització de dues proves de l'assignatura. (35%)
- Aquestes notes faran mitjana només en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Carbonell, F. (coord.) *Educació i immigració: Els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Mediterrània/Fundació Jaume Bofill. Polítiques, 27, 2000.
- Comas, M. i Funes, J. *Educadores i educadors de carrer: De l'opció metodològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Finestra Oberta, 20. 2001.
- De Puelles, M. (coord.) *Educación, igualdad y diversidad cultural*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2005.
- Delors, J. (coord.) *Educación: Hi ha un tresor amagat a dins. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació pel segle XXI*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fullana, J. Besalú, X. Vilà, M. *Alumnes d'origen africà a l'escola*. Girona: CCG edicions, 2003.
- Haski, P. *El diario de Ma Yan*. Madrid: MAEVA, 2004.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1997.
- Pérez-Campanero, M. P. *Cómo detectar la necesidades de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea, 1994.
- Postman, N. *La desaparición de la infantesa*. Barcelona: Eumo Editorial, 1994.
- Roman, M.; Petrus, A.; Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona, 2000.

Bibliografia complementària:

- Albom, M. *Els dimarts amb Morrie*. Barcelona: Empúries, 1997.
- Ben Jelloun, T. *L'escola buida*. Barcelona: La Magrana, 2003.
- Botton L.; Puigvert, L.; Taleb, F. *El velo elegido*. Barcelona: El Roure, 2004.
- Flecha, R. *Compartiendo palabras*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata, 1992.
- Gómez, M. *Evaluación de los servicios sociales*. Barcelona: Gedisa Editorial, 2004.
- Navarro, V. *Bienestar insuficiente, democracia incompleta*. Barcelona: Anagrama, 2002.
- Skinner, B. F. *Disfrutar la vejez*. Barcelona: Martínez Roca, 1986.
- Smail, P. *Vivir me mata*. Madrid: Ediciones el Cobre, 2003.

Llengua, Societat i Educació

Crèdits: 9 (8+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professora: Teresa Puntí i Jubany

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a. Proporcionar als estudiants eines i instruments que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat del fet lingüístic d'acord amb la seva dimensió cultural, social i política tot fent atenció als territoris de parla catalana.
- b. Proporcionar als estudiants criteris, experiències, recursos i estratègies metodològiques adequades per a fomentar el coneixement i l'ús socials de la llengua catalana tot fent atenció a les noves migracions.

CONTINGUTS:

1. Llengua i societat:

- 1.1. L'estructura social i la llengua: La diversitat i la desigualtat. La transformació de l'estructura social i el paper de la llengua. La diversitat lingüística. Els prejudicis lingüístics.
- 1.2. La variació lingüística: varietats associades als usos i als usuaris. Les variables socials i la llengua: la relació entre els factors de l'estructura social (classe, etnicitat, xarxes socials, àmbits) i l'ús lingüístic.
- 1.3. El contacte de llengües. Situació i polítiques lingüístiques a Catalunya. La planificació, l'acollida i la dinamització lingüístiques.

2. Llengua i educació:

- 2.1. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i escolar de la L1 i de la L2. Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament.
- 2.2. L'ensenyament del català a no catalanoparlants: característiques, estratègies, materials i recursos.
- 2.3. El paper de la llengua a l'educació no formal. L'animació a la lectura: característiques, estratègies, materials i recursos. L'animació i la dinamització de grups. La conversa i l'entrevista.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe serveixen per exposar i organitzar per part de la professora les idees clau de cada tema que després l'estudiant haurà d'ampliar i aprofundir amb les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada apartat.

Les sessions de treball dirigit són espais amb dues finalitats: a) per a desenvolupar l'aplicació dels continguts dels temes del curs a casos concrets, i b) per a la realització i seguiment de les dues propostes d'intervenció que es faran al llarg del curs:

- Elaboració d'un projecte de dinamització lingüística, en el marc del treball interdisciplinari (1r quadrimestre)
- Elaboració d'un projecte d'intervenció socioeducativa en el marc d'un Pla Educatiu d'Entorn (2n quadrimestre)

Les sessions de tutoria individual es destinaran a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà de fer dues tutories individuals (com a mínim).

El pla de treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que especifica els aspectes que es tracta-

ran a les sessions de contacte, les tasques de treball personal i els terminis de lliurament de les propostes.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al llarg de cada tema els estudiants realitzaran un conjunt d'activitats breus on hauran de relacionar els aspectes tractats amb les diferents fonts d'informació bàsiques i complementàries. La correcció d'aquestes activitats permetrà la reelaboració i assoliment dels continguts treballats.
- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.
- Tutories de grup pel seguiment dels diferents treballs.

Avaluació de resultats:

- La nota final de l'assignatura serà el resultat de cinc notes parcials, que faran mitjana sols en el cas que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5), i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

<i>Notes parcials</i>	<i>Percentatges de la nota global</i>
Prova parcial I	20 %
Prova parcial II	20 %
Activitats de curs	20 %
Treball (1r quadrimestre)	20 %
Treball (2n quadrimestre)	20 %

- Les proves parcials I i II es realitzaran en els períodes d'exàmens del primer i del segon quadrimestre, respectivament. Òbviament els parcials I i II podran ser recuperats ens els exàmens finals de juny (parcial I) i setembre (parcials I i II).
- La nota de les pràctiques de curs s'obtindrà a partir del conjunt d'activitats individuals i de grups que es faran al llarg dels dos quadrimestres, d'acord amb el pla de treball establert. Els estudiants que no hagin realitzat satisfactòriament aquestes pràctiques hauran de respondre algunes preguntes suplementàries incloses en la prova final de juny, i si escau, a la prova final de setembre.
- Els exàmens i els treballs amb deficiències lingüístiques i formals no seran avaluats de contingut, i per tant seran considerats com a no presentats.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament*, núm. 23, gener de 2001.
- Balaguer, C.; Ripoll, O. *Xarranca: jocs per a l'aprenentatge del català oral per a nous nens*. Barcelona: Generalitat de Catalunya / Fundació Bofill, 2002.
- Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.
- Fargas, A.; Puntí, T. (coord.) *Actes del 3r Simposi sobre l'ensenyament del català a no catalnòparlants*. Vic: Eumo Editorial, 2004.
- Junyent, C. *La diversitat lingüística*. Barcelona: Octaedro, 1999.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social. Enseñar i aprender fuera de la escuela*. Barcelona: Graó, 1999.
- Payrató, L. *Català col.loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Pueyo, M; Turull, A. *Diversitat i política lingüística en un món global*. Barcelona: UOC-Pòrtic, 2003
- Pujolar, J. *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries, 1997.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1997.

- Rovira, M.(dir.) *El català i la immigració. Anàlisi de l'oferta de cursos de català als immigrants adults extracomunitaris*. Barcelona: Mediterrània, 2004
- Ruiz, F. i altres. *Diccionari de sociolingüística*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2001.
- Tuson, A. *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Empúries, 1995.
- Vila, I. (coord.) *Bilingüisme i educació*. Barcelona: UOC-Proa, 1998.

Bibliografia complementària:

- Actes del segon simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants*, 2 volums. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.
- Aznar, S.; Terradellas, M.R (coord.). *Incorporació tardana de l'alumnat estranger. 2n simposi Llengua, educació i immigració*. Girona: ICE UdG/Ed. Horsori, 1999.
- Badia, I. *Diccionari de les llengües d'Europa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3 i 4, 1997.
- Boix, E. *Triar no és traïr. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Bourhis, R. Y; Leyens, J.P. *Estereotipos, discriminación y relaciones entre grupos*. Madrid: McGraw-Hill, 1996.
- Bryant, S. *Com explicar contes*. Barcelona: Biblària, 1996.
- Cotano, À. *Les llengües minoritzades a Europa*. València: 3 i 4, 2000.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Delors, J. (coord.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació per al segle XXI. Barcelona: 1996.
- Escardó, M. *La biblioteca, un espai de convivència, un espai educador*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya / Ajuntament de Parets del Vallès, 2002.
- Giner, S. (dir.) *La societat catalana*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.
- Larreula, E. *Dolor de llengua*. Barcelona: Ediciona 3 i 4, 2002.
- Marí, I. *Plurilingüisme europeu i llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Miguélez, .F; García, T.; Rebollo, T.; Sánchez, C.; Romero, A. *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona: Proa-Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- Pradilla, M.À. *Ecosistema comunicatiu. Llengua i variació*. Benicarló: Edicions Alambor, 1998 Puig, G. I altres. *Treballs de sociolingüística catalana 14/15*. València: Eliseu Climent (editor), 2000.
- Reixach, M. (coord.) *El coneixement del català. Anàlisi de les dades del cens lingüístic de 1991 de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1997.
- Serra, J. M. *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Solé i Camardons, J. *El poliedre sociolingüístic: una iniciació a la sociolingüística del conflicte*. Barcelona: 3 i 4, 2001.
- Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1995.

Coneixement de l'entorn

Crèdits: 9 (8+1 ECTS)

Curs: 1r

Professors: Lluís Casas i Casals / Jordi Ponce Garcia

Quadrimestre: Anual Obligatòria

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PRIMERA PART

OBJECTIUS:

1. Donar elements per interpretar críticament el món canviant en què vivim.
2. Analitzar la influència de l'entorn en la societat.
3. Tractar l'entorn característic dels principals àmbits d'actuació de l'educació social.
4. Treballar procediments d'anàlisi de la societat.

CONTINGUTS:

1. Introducció a l'entorn: definició conceptual i la seva relació amb l'educació.
2. El coneixement de la societat i la recerca social.
3. La globalització i els seus efectes a escala local i mundial.
4. L'ordenació del territori i l'administració pública.
5. El món urbà, la ciutat i l'urbanisme com a forma d'intervenció social.
6. El problema de l'habitatge i els plans per afavorir l'adquisició d'habitatge.
7. La societat: participació ciutadana, la seguretat ciutadana, pobresa i treball.

SEGONA PART

OBJECTIUS:

4. Conèixer l'organització funcional i territorial (Serveis Socials d'atenció Primària, Serveis Socials d'atenció Especialitzada) i els àmbits de competència interadministrativa del Sistema Català de Serveis Socials
5. Conèixer la tipologia de serveis prestacions i programes dels serveis socials d'atenció primària i les principals àrees d'actuació en l'atenció social a les persones.
6. Conèixer i analitzar les funcions de l'educador/a social en l'atenció social primària com a membre d'un equip multidisciplinari.
7. Adquirir i incorporar habilitats i estratègies metodològiques per al treball socioeducatiu amb els destinataris i per a la gestió dels principals serveis i prestacions dels serveis socials d'atenció primària
8. Incorporar elements actitudinals positius en relació al treball educatiu amb les realitats socials emergents en favor de l'augment del benestar de les persones destinatàries dels serveis i/o recursos.

CONTINGUTS:

1. Política social, estat de benestar i serveis socials
2. Marc legal i institucional dels serveis socials a partir de la CE78. La planificació i l'ordenació autonòmica dels serveis socials. El sistema Català de Serveis Socials i la Xarxa Bàsica de Serveis Socials: organització funcional i territorial. Objectius i àrees preferents d'actuació. Principis bàsics d'actuació. Àmbits de competències interadministratives. Responsabilitat pública/prestació de serveis la importància de la iniciativa social.
3. Els Serveis Socials d'atenció primària: Destinatari del servei. Nivells d'atenció. Serveis, prestacions i

programes. Equip multidisciplinari: composició i funcions, Participació i vinculació amb la xarxa social. Avaluació del treball social

4. Principals prestacions econòmiques.

METODOLOGIA:

En les **sessions de classe** el professor explicarà els conceptes i idees clau del tema que exposi i després l'alumne haurà d'estudiar i aprofundir a partir de textos i altres fonts d'informació. En aquestes sessions es fomentaran el debat sobre els temes exposats. L'alumnat haurà de fer una presentació oral del treball realitzat en l'assignatura.

Les sessions de treball dirigit estaran destinades a treballar en grups els següents aspectes:

- 1.- L'anàlisi de l'entorn d'una institució socioeducativa.
- 2.- La realització d'un treball sobre una problemàtica social relacionada amb el temari de l'assignatura.

Les sessions de tutoria individual serviran per fer un seguiment del procés d'aprenentatge de l'alumnat.

El Pla de Treball planifica l'assignatura. Va acompanyat d'un calendari amb les sessions i tasques a realitzar per tal que l'estudiant pugui planificar el treball a realitzar durant el curs.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Realitzada a través de les tutories individuals i del seguiment dels grups que realitzen el treball interdisciplinari i el treball de l'assignatura.

Avaluació de resultats:

- Treball interdisciplinari.
- Treball de l'assignatura sobre una problemàtica social.
- Activitats de classe.
- Realització de 2 proves.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Benejam, P.; Pagès, J. *Enseñar y aprender ciencias sociales*. Barcelona: Institut Ciències de l'Educació UB, 1997.
- Carreras, C. *Geografia humana*. Barcelona: Edicions de la UB, 1998.
- Giner, S. (dir.). *La societat catalana*, Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.
- Majoral, R. *Cataluña. Un análisis territorial*. Barcelona: Ariel, 2002.

Bibliografia complementària:

- Anuari Estadístic de Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, (diversos anys).
- Anuari, l'*. Barcelona: Premsa Catalana, (diversos anys).
- Batista, A. *Okupes a Catalunya*. Barcelona: Rosa dels Vents, 2002.
- Bosque, J. et. al. *Pràcticas de geografía de la percepción y de la actividad cotidiana*. Vilassar: Oikos-tau, 1992.
- Calaf, R. *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.
- Delors, J. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Diversos autors, *Les desigualtats socials a Catalunya*, Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.
- Diversos autors, *Memòria de Catalunya*. Barcelona: Taurus, 1997.
- Estefanía, J. *Hij@, ¿qué es la globalización? La primera revolución del siglo XXI*. Madrid: Aguilar, 2001.
- Informe sobre el desarrollo humano 2000*. Madrid: Mundi-Prensa, 2000.
- Jouvenel, H. de; Roque, M.A. (dir.) *Catalunya a l'horitzó 2010*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993.
- Maluquer, J. *Història econòmica de Catalunya*. Barcelona: Proa, 1998.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1999.

- Quivy, R.; Campenhoudt, L.V. *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder, 1997.
- Riquer, B. de; Culla, J.B. *El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)*, Barcelona: Edicions 62, 2000.
- Risques, M. (dir). *Història de la Catalunya Contemporània*. Barcelona: Pòrtic, 1999.
- Romans, M. et. al. *De profesión: educador/a social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilla, J. i altres *Les ciutats que s'eduquen*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1999.
- Viñas, C. *Skins a Catalunya*. Barcelona: Columna, 2004.

Psicologia del Desenvolupament

Crèdits: 9 (8+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professora: Sandra Espino Datsira

Quadrimestre: Anual. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

El programa de l'assignatura, s'adaptarà, en el seu cas, a les necessitats especials que pugui tenir l'alumnat per a assolir els objectius del programa i per a participar en les activitats previstes, tant per l'ensenyament i l'aprenentatge sobre els continguts de l'assignatura com per a l'avaluació dels progressos en aquests aprenentatges.

OBJECTIUS

- Recórrer les diferents etapes del cicle vital, des de la infància fins a la senectut, oferint a l'estudiant en Educació Social l'oportunitat de conèixer la diversitat i canvis psicològics de les persones al llarg del cicle vital.
- Aportar alguns coneixements psicològics bàsics que permetin a l'Educador Social comunicar-se i interactuar de manera oportuna i eficaç amb persones de diferents edats, procedències, estats emocionals, cognitius i socials.
- Aproximar l'estudiant als textos psicològics, ajudant-lo a descobrir la seva utilitat com a recurs teòric i com a eina per comprendre els esdeveniments abans de planificar o realitzar qualsevol intervenció socioeducativa.
- Ajudar l'alumne a adquirir estratègies i actituds de treball i estudi que facilitin l'elaboració significativa dels propis aprenentatges.

CONTINGUTS

Tema 1: Introducció

- 1.1. Conceptes i definició de desenvolupament
  - Què és el desenvolupament del cicle vital?
  - Característiques de la perspectiva del cicle vital
- 1.2. Processos i períodes de desenvolupament
  - Processos biològics, cognitius i socioemocionals
  - Períodes de desenvolupament
- 1.3. Teories sobre el desenvolupament humà
  - Teories del psicoanàlisi
  - Teories cognitives
  - Teories conductistes i cognitiu-socials
  - Teoria etològica
  - Teoria ecològica

Tema 2: La infància (de 0 a 12 anys)

- 2.1. Desenvolupament motor
  - 2.1.1. Els avenços en les habilitats motores a infància.
  - 2.1.2. El component simbòlic del desenvolupament motor: avenços bàsics.
  - 2.1.3. Processos i mecanismes del desenvolupament motor
- 2.2. Desenvolupament cognitiu i social
  - 2.2.1. La teoria del desenvolupament operatori de Piaget.
  - 2.2.2. La teoria del processament humà de la informació.
- 2.3. Desenvolupament de la comunicació i del llenguatge
  - 2.3.1. La teoria socio-cultural de Vygotsky

- 2.3.2. Característiques generals del desenvolupament de la comunicació i del llenguatge en la primera i segona infància (0 a 6 anys).
- 2.3.3. Característiques generals del desenvolupament de la comunicació i del llenguatge dels 6 als 12 anys.
- 2.4. Desenvolupament emocional.
  - 2.4.1. Tipus d'emocions
  - 2.4.2. Socialització de les emocions i autorregulació emocional
  - 2.4.3. Reconeixement e interpretació de les emocions.
  - 2.4.4. Temperament i desenvolupament.
    - Perfils temperamentals.
  - 2.4.5. El vincle d'afecció
    - Fases del vincle d'afecció
    - Tipus de vincle d'afecció

Tema 3. L'adolescència

- 3.1. La pubertat i la sexualitat
- 3.2. Canvis fisiològics i concepte d'imatge corporal.
- 3.3. Canvis psicosocials i aspectes emocionals.
  - 3.3.1. Relació amb els pares
  - 3.3.2. Relació amb els iguals
  - 3.3.3. Construcció de la identitat
- 3.4. Desenvolupament cognitiu. El coneixement social i moral.

Tema 4: Edat adulta : Juventut i maduresa.

- 4.1. Juventut
  - 4.1.1. Canvis fisiològics. Fases de l'edat adulta
    - 4.1.1.1 Creixement, força i salut.
    - 4.1.1.2. El sistema sexual reproductiu
  - 4.1.2. Canvis psicosocials i aspectes emocionals
    - 4.1.2.1. La intimitat
    - 4.1.2.2. La generativitat
  - 4.1.3. Desenvolupament cognitiu
    - 4.1.3.1. El pensament adult i raonament moral.
- 4.2. Maduresa
  - 4.2.1. Canvis fisiològics.
    - 4.2.1.1. Canvis propis de la maduresa
    - 4.2.1.2. El sistema sexual reproductiu
  - 4.2.2. Canvis psicosocials i aspectes emocionals
    - 4.2.2.1. La personalitat al llarg de la maduresa
    - 4.2.2.2. Les dinàmiques familiars a la maduresa.
  - 4.2.3. Desenvolupament cognitiu
    - 4.2.3.1. ¿Experimenta un declivi la intel·ligència adulta?

Tema 5: La vellesa

- 5.1. Canvis fisiològics i adaptació als canvis de la vellesa
  - 5.1.1. El procés d'envelliment
  - 5.1.2. Envelliment i malaltia
  - 5.1.3. Teories sobre les causes de l'envelliment
- 5.2. Canvis psicosocials i aspectes emocionals.
  - 5.2.1. Teories sobre el desenvolupament social a la vellesa
  - 5.2.2. La generativitat a la vellesa (activitat laboral, jubilació i formació continuada)
  - 5.2.3. Relacions familiars i socials

5.3. Desenvolupament cognitiu

5.3.1. Canvis intel·lectuals en el processament de la informació

5.3.2. Motius dels canvis relacionats amb l'edat

5.3.3. La demència

- La malaltia d'Alzheimer
- La demència multi-infarts
- Les demències subcorticals
- Altres causes orgàniques de demència
- La demència reversible

METODOLOGIA

Sessions de Classe Presencial: Les sessions de classe es destinaran a donar una visió general de cada un dels temes organitzats en el programa establint vincles entre els punts més importants de cada tema i els objectius generals de l'assignatura. Es faran exposicions orals per part de la professora, discussió i resolució dels dubtes conceptuals de cada tema.

Sessions de Treball Dirigit: Aquestes sessions es destinaran a la realització de treballs en grup. Els alumnes hauran d'aprofundir en els continguts del programa a partir d'un seguit de temes possibles. Aquests temes adoptaran la forma d'un treball en grup. Es faran aclariments conceptuals individuals i en petit grup.

Tutoria: Caldrà fer un mínim de 2 tutories de grup pel seguiment del treball grupal al llarg del curs i una tutoria individual de seguiment de l'assignatura.

Pla de Treball: A principi de curs s'especificaran els treballs en grup que es faran i els treballs de lectura guiada d'articles que caldrà realitzar. Es temporalitzaren les tasques de treball de grups que es faran a les sessions de treball al llarg del curs.

AVALUACIÓ

Avaluació del procés:

- Treball individual (lectures guiades)
- Treballs en grup a realitzar durant el curs
- Assistència i participació a classe

Avaluació de resultats:

- Examen al final de cada semestre.

El pes de cada una de les activitats d'avaluació que es realitzaran al llarg de l'assignatura és el següent:

- Examen final (60%)
- Treball grupal: Desenvolupament i anàlisi d'un tema a escollir pel grup d'alumnes (20%)
- Treballs individuals: Activitats vinculades a la visualització de vídeos (Adolescència i Velleja), elaboració d'una síntesis per cada bloc temàtic de l'assignatura (4) i resolució de casos (2) (20%).

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica:

Dossier de lectures de l'assignatura

Shaffer, D. R. (2000). *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: International Thomson Ed.

Kimmel, D.C.; Weiner, I.B. (1998). *La adolescencia: una transición del desarrollo*. Barcelona: Ariel.

Berger, S.K. i Thompson, R.A. (2001). *Psicología del desarrollo: Adultez y vejez*. Madrid: Ed. Médica Panamericana.

Santrock, J.W. (2006). *Psicología del desarrollo. El ciclo vital*. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España. S.A.U.

Bibliografia complementària:

Erikson, E.H. (1985) *El ciclo vital completado*. Barcelona: Paidós.

Fericgla, J.M. (1992) *Envejecer: Una antropología de la ancianidad*. Barcelona: Anthropos.

Gardner, H. (1993) *La mente no escolarizada*. Barcelona: Paidós.

Martí, E. (1991) *Psicología Evolutiva. Teorías y ámbitos de investigación*. Barcelona: Anthropos.

Triadó, C. (1993) *Psicología Evolutiva*. Barcelona: Eumo Editorial.

Vega, J.L.; Bueno, B. (1995). *Desarrollo adulto y envejecimiento*. Madrid: Síntesis.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

Crèdits: 6 (5+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professor: Joan Soler i Mata

Quadrimestre: Primer quadrimestre. **Troncal**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a. Analitzar els diversos conceptes d'educació i identificar els elements del procés educatiu.
- b. Comprendre el concepte d'educació social i identificar i diferenciar els diversos àmbits de l'educació social.
- c. Analitzar els corrents pedagògics contemporanis més rellevants.
- d. Conèixer l'evolució dels diferents àmbits de l'educació social al llarg de l'època contemporània.
- e. Dominar estratègies de comprensió de textos pedagògics, captar-ne el significat i saber-los llegir i aplicar en el context actual.
- f. Conèixer els plantejaments i les propostes educatives i pedagògiques actuals i els noms dels pedagogs i pensadors més rellevants.
- g. Identificar les necessitats de la societat actual i les respostes educatives que cal plantejar-se.
- h. Conèixer la tipologia de les institucions educatives socials, els objectius i finalitats, la seva organització, i les relacions amb el sistema educatiu.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació

1. El concepte d'educació.
  - 1.1. Les dimensions de l'educació.
  - 1.2. Educació i socialització. Els agents de socialització.
  - 1.3. L'educació social. Educació i territori.
2. Els àmbits de l'educació. L'educació formal, no formal i informal.
  - 2.1. Les institucions educatives no formals.
  - 2.2. La ciutat educativa. Els plans educatius d'entorn

Bloc II: Un balanç de la pedagogia contemporània (segles XIX i XX)

3. El mapa de la pedagogia contemporània: de l'educació per a tothom a l'educació al llarg de la vida.
  - 3.1. La construcció teòrica de l'educació i la pedagogia social
  - 3.2. La pedagogia social de Paul Natorp
4. La pedagogia activa.
  - 4.1. John Dewey i l'educació democràtica.
  - 4.2. El projecte educatiu i social de l'Escola Nova. Les repúbliques d'infants.
  - 4.3. Janusz Korczak i els drets dels infants.
  - 4.4. L'educació fora de l'escola: les colònies escolars i l'educació en el lleure a Catalunya.
5. La pedagogia socialista i marxista.
  - 5.1. Educació i treball. La formació professional i l'escola-taller.
  - 5.2. A.S. Makarenko i el valor de la col·lectivitat.
  - 5.3. La democratització de l'educació i l'escola única a Catalunya.
6. Les pedagogies antiautoritàries.
  - 6.1. Paul Robin i la visió anarquista de l'educació integral. Els ateneus obrers

- 6.2. La pedagogia institucional. L'autogestió en l'educació.
- 6.3. Joaquim Franch i la pedagogia del grup i del projecte.
- 7. Les pedagogies crítiques.
  - 7.1. Paulo Freire i la pedagogia alliberadora La seva influència en l'educació de les persones adultes.
  - 7.2. Lorenzo Milani i la pedagogia de Barbiana.
  - 7.3. Ivan Illich i el moviment de la desescolarització.
  - 7.4. Pierre Bourdieu i les teories de la reproducció social.

Bloc III: Algunes perspectives pedagògiques del segle XXI.

- 8. El mapa de la pedagogia actual: la crisi de la modernitat. La missió de l'educació en l'era planetària
- 9. La perspectiva postmoderna.
  - 9.1. El discurs tecnològic i la filosofia de sistemes.
  - 9.2. El relativisme moral i l'educació.
- 10. La perspectiva crítica i política.
  - 10.1. El llegat de Freire: l'educació com a emancipació. La pedagogia de la resistència.
  - 10.2. Els moviments socials en l'educació: feminisme, ecologisme i pacifisme. La construcció de nous relats educatius: de la globalització a l'antiglobalització. Les aportacions de Noam Chomsky
- 11. La perspectiva humanista.
  - 11.1. L'informe Delors. El desenvolupament de la formació permanent.
  - 11.2. Edgar Morin i el pensament global i complex.
  - 11.3. La descoberta de l'altre: l'educació per a la cooperació i l'educació intercultural

METODOLOGIA:

- Es tracta d'una assignatura de fonamentació teòrica dels estudis d'Educació Social. La part pràctica consisteix en l'activitat de reflexió crítica de l'estudiant a partir de les aportacions dels diversos pedagogs i corrents educatius i en el coneixement i anàlisi d'institucions educatives de l'àmbit social.
- Les diferents activitats de l'assignatura es desenvoluparan en:
  - a. Sessions de classe: Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives.
  - b. Sessions de treball dirigit: Activitats pràctiques individuals, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. També es destinaran a orientar i fer el seguiment del treball de grup sobre la institució. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries.
  - c. Sessions de tutoria i consulta: És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. És obligatori assistir a les tutories que es convoquin per al seguiment dels treballs de curs (orientacions sobre bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, etc.) i per a la valoració i orientació de les activitats de l'assignatura.
- El Pla de Treball és l'instrument que serveix de guia per a planificar les activitats que l'estudiant haurà de realitzar en el marc de l'assignatura. Aquesta planificació i distribució del temps es concretarà amb una periodicitat quinzenal i es complementa amb l'hora setmanal de Tutoria que constarà en l'horari del curs.
- L'horari setmanal de classes de l'assignatura es distribuirà de la forma següent:
  - a. Primera sessió (durada: 1,5h): Sessió de classe (contingut teòric)
  - b. Segona sessió (durada: 1h): Sessió de treball dirigit individual o en petit grup (activitats pràctiques treball de grup, etc.)

c. Tercera sessió (durada: 1h): Sessions de classe o de treball dirigit, segons el pla de treball.
La segona i la tercera sessió es realitzen de forma consecutiva

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Activitats de classe: comentari d'articles, textos i altres documents escrits o audiovisuals (pel·lícules, documentals, etc.); col·loquis en petit grup; debats col·lectius, etc. Es tracta d'activitats que es realitzaran de forma dirigida a la classe i tindran relació amb la part del programa que s'estigui treballant. Aquestes activitats s'avaluaran de forma continuada al llarg del quadrimestre.
- Tutories individuals sobre el temari i les activitats de l'assignatura i sobre la realització del treball individual escrit.
- Tutories de grup sobre l'orientació i el seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

L'avaluació dels resultats de l'assignatura es farà a partir dels següents elements:

a. Treball en grup:

Estudi i anàlisi d'una institució educativa de l'àmbit social i redacció d'un informe escrit, tot seguint les orientacions que es donaran a l'inici de curs. Es tracta d'un treball interdisciplinari que es realitzarà conjuntament i coordinadament amb les altres assignatures de primer curs.

b. Treball individual:

Redacció d'un article sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. El tema es podrà escollir entre els que es proposin a l'inici del curs. Durant els primers dies de classe es donaran orientacions per a la realització d'aquest treball.

c. Prova escrita: comentari de text:

El dia assenyalat en la convocatòria d'exàmens caldrà realitzar, de forma individual, un comentari escrit a partir de textos.

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

- Activitats de classe	2
- Treball de grup (informe escrit)	3
- Treball individual: article	2
- Prova escrita: comentari de text	3
Total.....	10

La suma només es farà quan els quatre apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria per recuperar la part suspesa.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Carreño, M. (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Colom, A.J. (coord.) *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Combi, F. *Las pedagogías del siglo XX*. Madrid: Alianza Editorial Popular, 2006.
- Delors, J. (dir.) *Educación: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Diversos autors. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: CissPraxis/ Cuadernos de Pedagogía, 2000.
- Esteve, J.M. *La tercera revolución educativa. La educación en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Houssaye, J. (dir.) *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.) *Repensar la pedagogia, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogia/Eumo, 2001.

- Negrín, O. i Vergara, J. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramon Areces, 2005 (2ª ed.)
- Núñez, L. i Romero, C. *Pensar la educación. Conceptos y opciones fundamentales*. Madrid: Pirámide, 2003.
- Pozo Andrés, M. del Mar (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004.
- Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.

Bibliografia complementària:

- Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
- Caride, J. A. *Las fronteras de la pedagogía social*. Barcelona: Gedisa, 2005.
- Chomsky, N. *L'educació. La millor eina per formar persones lliures i amb criteri*. Barcelona: Columna, 2005.
- Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
- Colom, A.J. *La (de)construcción del conocimiento pedagógico*. Barcelona: Paidós, 2002.
- Diversos autors. "Les pedagogies del segle XX: un primer balanç". Monografia, *Temps d'Educació*, núm. 24, 2000, p. 7-234.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Feixa, C.; Saura, J.R.; Costa, C. (eds.) *Movimientos juveniles: de la globalización a la antiglobalización*. Barcelona: Ariel, 2002.
- Fernández Enguita, M. i altres *La sociedad del conocimiento: democracia y cultura*. Barcelona: Octaedro, 2005.
- Fullat, O. *Pedagogía existencialista y postmoderna*. Madrid: Síntesis, 2002.
- Garrido, M.; Valdés, L. M.; Arenas, J. (coords.) *El legado filosófico y científico del siglo XX*. Madrid: Cátedra, 2005.
- Gimeno, Sacristan, J. *La educación que aún es posible*. Madrid: Morata, 2005.
- Imberón, F. (coord.) *Cinc ciutadanes per a una nova educació*. Barcelona: Graó, 2002.
- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.) *Repensar la pedagogia, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogia/Eumo, 2001.
- Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.
- Morin, E. *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Morin, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.
- Morin, E. i altres *Educar en la era planetària*. Barcelona: Gedisa, 2003.
- Negrín, O. y Vergara, J. *Antología de Textos de Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramon Areces, 2005.
- Petrus, A. (coord.) *Pedagogía Social*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Popkewitz, T.S.; Franklin, B.M. i Pereyra M.A. (comp.) *Historia cultural y educación*. Barcelona: Ediciones Pomares, 2003.
- Romans, M., Petrus, A. i Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Watson, P. *Historia intelectual del siglo XX*. Barcelona: Crítica, 2002.

Sociologia i Antropologia Social

Crèdits: 6 (5+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professor/a: Jacint Torrents i Buxó

Quadrimestre: Primer quadrimestre. **Troncal**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

1. Donar bases conceptuals de sociologia i antropologia social que facilitin la comprensió de diferents entorns socials de la societat catalana, entesa en el context més ampli de l'actual món en canvi.
2. Utilitzar metodologies i tècniques d'investigació propis de la sociologia i de l'antropologia social que facilitin l'estudi dels col·lectius o de les persones en risc o en situació de conflicte social.
3. Revisar la pròpia percepció de la condició humana en relació a la diversitat de cosmovisions possibles.

CONTINGUTS:

1. Sociologia i antropologia social.
  - 1.1. Els camps d'estudi i els mètodes.
  - 1.2. Les eines conceptuals i teòriques.
  - 1.3. La història humana: visions lineals i etnocentrisme.
2. L'estructura social contemporània.
  - 2.1. Origen, evolució i característiques de la desigualtat social.
  - 2.2. Les desigualtats de gènere, edat i ètnia.
  - 2.3. L'estructura i el canvi social: els canvis socials després de la industrialització.
  - 2.4. El sistema educatiu i les desigualtats socials.
3. Diversitat de grups ètnics i culturals a Espanya.
  - 3.1. Les desigualtats socials.
  - 3.2. Les diferències culturals.
  - 3.3. Història de les migracions al sud d'Europa.
4. Els riscos de l'exclusió social.
  - 4.1. L'estat de benestar.
  - 4.2. La crisi de l'estat de benestar: l'exclusió social.
  - 4.3. Ideologies polítiques, educació i estat de benestar.

METODOLOGIA:

- Les sessions de classe (exposicions orals, debats, pel·lícules, visites) han de servir per tractar els aspectes principals de cada tema que després s'hauran d'ampliar amb la bibliografia específica destinada per a cada bloc.
- Les sessions de treball dirigit han de servir per tractar de forma concreta aspectes dels temes i per realitzar l'estudi etnogràfic del treball interdisciplinari sobre la institució.
- Les sessions de tutoria individual han de servir per fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Caldrà fer, com a mínim, una tutoria individual.
- El Pla de Treball ha de servir per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per aprofundir en cada un dels blocs de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada un dels 4 blocs del temari es planteja un exercici (de format divers) de comprensió i síntesi dels temes tractats.

- Tutories de grup per al seguiment del treball interdisciplinari.
- Tutories individuals sobre el propi procés d'aprenentatge.

Avaluació de resultats:

- Realització d'exercicis a classe (25 %)
- Presentació del treball en grup oral i escrita (25 %)
- Realització d'una prova final (40 %)
- Assistència i interès en les classes i activitats (10 %)

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascun dels apartats.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aguirre, A. (ed.) *Conceptos clave de antropología cultural*. Barcelona: Daimon, 1982.
- Ben Jelloun, T. *El racisme explicat a la meua filla*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Besalú, X., Campani, G. i Paludàrias, J. M. *La educación intercultural en Europa*. Barcelona: Pomares-Corredor, 1998.
- Carbonell, F. *Inmigración: diversidad cultural, desigualdad social y educación*. Madrid: MEC, 1995.
- Cardús, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Barcelona: Proa / UOC, 1999.
- Castells, M. *La era de la informació* 3 vols. Madrid: Alianza Editorial, 2001.
- Chomsky, N. i Dietrich, H. *La aldea global*. Tafalla: Txalaparta, 1997.
- Diversos Autors. *Desigualtat i canvi*. Barcelona: Biblioteca Universitària, n. 34, Proa / UAB, 1997.
- Ember, C.R., Ember, M. i Peregrine, P. *Antropología*. Madrid: Pearson. Prentice Hall, 2002.
- Luque, C. *Ells truquen a la porta*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Llobera, J.R. *Manual de antropología social*. Barcelona: UOC / Pòrtic, 1999.

Bibliografia complementària:

- Barley, N. *El antropólogo inocente*. Barcelona: Anagrama, 1997.
- Berger, P. L. *Invitació a la sociologia. Una perspectiva humanística*. Barcelona: Herder, 1986.
- Bourdieu, P. *Sobre la televisió*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Cavalli-Sforza, L. L. *Gens, pobles i cultures*. Barcelona: Proa, 1997.
- Contreras, J. (comp.) *Los retos de la inmigración*. Madrid: Talasa, 1994.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Diversos Autors. *Las razas humanas*. 8 vol. Barcelona: Oceano, 1995.
- Flecha, R. *La nueva desigualdad cultural*. Barcelona: El Roure, 1990.
- Geertz, C. *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Gedisa, 1992.
- Goodall, J. i Bekoff, M. *Los diez mandamientos*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Goytisolo, J. i Naïr, S. *El peaje de la vida*. Madrid: Aguilar, 2000.
- Harris, M. *Antropología cultural*. Madrid: Alianza, 1995.
- Leakey, R. E. *La formación de la humanidad*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1981.
- Masllorens, A. *El quart món*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Naïr, S. *La inmigració explicada a la meua filla*. Plaza/Janés, 2001.
- Pérez de Cuéllar, J. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1997.
- Parcerisa, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Pujadas, J. J. *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*. Madrid. Eudema, 1993.
- Sartori, G. *La sociedad multiètnica*. Madrid: Taurus, 2001.
- Seglers, A. *La inmigració a Catalunya explicada als joves*. Barcelona: Pòrtic, 2001.

Psicologia Social i de les Organitzacions

Crèdits: (5+1 ECTS) **Curs:** 1r

Professor/a: Pilar Prat i Viñolas

Quadrimestre: Segon quadrimestre. **Troncal**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a) Adquirir coneixements bàsics sobre els models més rellevants de la Psicologia Social.
- b) Adquirir coneixements dels conceptes i processos psicosocials fonamentals.
- c) Prendre consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
- d) Ser capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contextos d'intervenció pedagògica

CONTINGUTS:

1. Concepte i història de la psicologia social
2. El procés de socialització
  - 2.1 Naturalesa de la socialització
  - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
  - 2.3 Desocialització i resocialització
3. Les Actituds
  - 3.1 Formació de les Actituds
  - 3.2 Funcions de les Actituds
  - 3.3 El canvi d'Actitud
4. Identitat personal i identitat social
5. Productes de la Interacció Social
  - 5.1 La pressió cap a la conformitat
  - 5.2 Obediència
  - 5.3 La desviació social
  - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i prejudicis
  - 6.1 Concepte i funcions
  - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Conducta prosocial i atracció interpersonal
9. Psicologia dels grups
  - 9.1 Estructures i processos globals
  - 9.2 Cooperació i competició
  - 9.3 conflicte
10. Psicologia social de les organitzacions
  - 10.1 La cultura de les organitzacions
  - 10.2 Tipus d'organitzacions
  - 10.3 Els grups i la organització
  - 10.4 El treball en equip
11. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

- *Sessions de classe presencial*: Introducció de temes i conceptes fonamentals de cada un. Introducció i programació del desenvolupament dels treballs de grup.
- *Sessions de treball dirigit*: Seguiment de possibles dubtes sorgits en l'elaboració dels treballs en grup. Seguiment presencial i/o virtual del desenvolupament dels casos pràctics, exposicions grupals o exercicis de dinàmiques de grup referents als temes desenvolupats en les classes presencials.
- *Tutories*: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.
- *El Pla de Treball* servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura al començament de cada tema a fi que l'estudiant organitzi el treball per a cada tema.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- S'avaluarà a través del seguiment dels exercicis, dinàmiques i reflexions que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes.

Avaluació de resultats:

- Avaluació del seguiment dels exercicis dels diferents temes (20%)
- Presentació del treball de grup oral i escrit. (20%)
- Realització d'una prova individual al final del quadrimestre. (60%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
- Baron, A.; Byrne, D. *Psicología Social*. Madrid: Prentice Hall, 2005.
- González, M.P. *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Mintzberg, H. *La estructuración de las organizaciones*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Moscovici, S. *Psicología Social (I i II)*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1999.
- Myers, D. G. *Exploraciones de la Psicología Social*. Marid: McGraw Hill, 2004.
- Schein, E.H. *Psicología de la Organización*. DOSSAT, 1981.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos y Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Bibliografia complementària:

- Alvaro José, L. *Psicología social aplicada* Madrid: McGraw-Hill, 1997.
- Gil Rodríguez, Francisco *Introducción a la psicología de los grupos* Madrid: Pirámide, 1999.
- Rojas Marcos, Luis *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1996.
- Cencillo, Luis *Cómo no hacer el tonto por la vida. Puesta a punto práctica del altruismo* Bilbao: Desclée de Brouwer, 2000.

Educació Permanent

Crèdits: 6 (5+1 ECTS) **Curs:** 1r.

Professor/a: Joan Vera i Saucedo

Quadrimestre: Segon quadrimestre. **Troncal**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Saber identificar les idees força i els fonaments teòrics de l'Educació Permanent
- Saber sintetitzar i integrar els diferents àmbits de l'Educació Permanent
- Saber analitzar els processos d'aprenentatge de les persones a través de les històries de vida
- Expressar, a partir dels conceptes/paraules clau més significatius de l'Educació Social, el propi pensament i l'experiència educativa
- Adquirir actituds favorables a un compromís ètic

CONTINGUTS:

1. Aproximació terminològica i conceptes fonamentals
2. Els àmbits de l'educació permanent
3. L'educació permanent en l'actual sistema social, polític i econòmic
4. Les històries de vida
5. Models d'educació permanent
6. El desenvolupament comunitari i l'Educació Permanent
7. Experiències d'Educació Permanent

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura a partir de:

- *Les sessions de classe* serviran per estructurar les principals idees de l'assignatura. Es faran exposicions orals per part del professor, lectura i comentari d'articles i documents, projecció de vídeos, treball en petits grups i debats a classe.
- *Les sessions de treball dirigit* tenen la finalitat de dissenyar i fer el seguiment del treball interdisciplinari. El treball consistirà en analitzar, a través de les històries de vida, els diferents processos educatius i fer una proposta d'acció educativa. El treball s'exposarà oralment al final de curs.
- *La sessió de tutoria individual* és un espai per comentar les lectures recomanades, avaluar el ritme de l'assignatura i els continguts que treballem a classe i fer el seguiment del treball individual.
- Es valorarà la participació en activitats relacionades amb l'educació permanent i l'educació social *fora de l'aula*.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- La tutoria individual.
- Les tutories de grup per fer el seguiment del treball interdisciplinari.

Avaluació de resultats:

- Treball interdisciplinari (20%)
- Presentació del treball individual, els comentaris de text i l'anàlisi d'articles i documents (45%)
- La valoració dels aprenentatges realitzats a partir de l'autoavaluació (20%)

-Es valorarà la iniciativa personal: participació a classe, visites a experiències relacionades amb l'Educació Permanent, lectura de la bibliografia recomanada (15%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Apps, J. *Problemas de la educación permanente*. Barcelona: Paidós, 1983.
- Cabello, M.J. *Educación permanente y educación social*. Málaga: Aljibe, 2002.
- Comisión Europea. *Enseñar y aprender*. Luxemburg: Oficina Publicaciones Oficiales de la Comunidad Europea, 1996.
- Fundación Tomillo. *Orientación sociolaboral basada en itinerarios*. Fundación Tomillo, 2003.
- Marchioni, M. *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular, 1985.
- Marchioni, M. *Comunidad, participación y desarrollo*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Gelpi E. *Educación permanente. Problemas laborales y perspectivas educativas*. Madrid: Editorial Popular/EOI, 1990.
- Gelpi E. *Identidades, conflictos y educación de adultos*. Madrid: Diálogos y Universidad, 1998.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Editorial Síntesis, 2000.
- Morin, E. *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós Studio 2001.
- Plataformas de ONG de acción social 2006. *Plan estratégico del Tercer sector de acción social*. 2006.
- Reig, R. *Dioses y diablos mediáticos*. Barcelona: Urano Tendencias, 2004.

Bibliografia complementària:

- Ayuste, A. *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar es transformar*. Barcelona: Graó, 1994.
- Barker, P. (coord.), *Vivir como iguales*. Buenos Aires: Paidós Studio, 1996.
- BICE (Bureau International Catholique de l'Enfance) *La resiliència o el realisme de l'esperança*. Barcelona: Claret, 1999.
- Caritas Española. *Intervenciones ante la exclusión social*. Documentación social, número 135. Octubre/desembre de 2004.
- Caritas Española. *La empresa de inserción a debate*. Documentación social. Caritas española, 2000
- Castells, M. *La era de la información. Economía y sociedad cultura*. Madrid: Alianza, 1997.
- Delors, J. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Del Rio, E. *Formación y empleo. Estrategias posibles*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Diputació de Barcelona. *Diversitat i Ciutadania. Bibliografia bàsica*. Diputació de Barcelona 2005
- Font, T; Allepuz, R. *Per una globalització més justa. Parlem ?*. Barcelona: Justícia i Pau, 2002
- Lorenzo, A. *Vivències de Guinea*. La Roca del Vallès: Viena Memòria, 2000.
- Vigotski, L. *Pensament i llenguatge*. Vic: Eumo, 1988.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE SEGON CURS

Programes d'Educació de Persones Adultes

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 2n

Professor/a: Anna Gómez i Mundó

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- a. Desenvolupar una actitud intel·lectual reflexiva i crítica de les diferents propostes que es presenten en el marc de l'educació de persones adultes.
- b. Desenvolupar la comprensió i anàlisi dels coneixements que diferents disciplines aporten a la teoria i a la pràctica de l'educació bàsica de persones adultes.
- c. Conèixer propostes organitzatives, metodologies i materials didàctics per a l'educació de persones adultes.

CONTINGUTS:

1. Perspectives actuals de l'Educació Bàsica de Persones Adultes:
  - Necessitats i ofertes de l'E.P.A. en la societat de la informació. El procés d'institucionalització de l'E.P.A.
  - Analfabetisme i analfabetisme funcional.
  - Àmbits i modalitats en l'educació de persones adultes. Altres propostes educatives: tertúlies, tallers, xarxes d'intercanvis...
2. La persona adulta com a aprenent:
  - Col·lectius participants.
  - La intel·ligència en la persona adulta. Bases teòriques.
  - Actituds i estereotips sobre l'aprenentatge de la persona adulta.
3. Propostes educatives des de, amb i per a les diferències:
  - Identitat i diferència. El procés educatiu possibilitador o inhibidor. Edisme, etnocentrisme, androcentrisme.
  - Aportacions dels moviments socials: feminisme, ecologisme, interculturalisme, pacifisme...
4. Criteris metodològics en l'educació bàsica de persones adultes:
  - Les propostes curriculars: enfocament disciplinar, interdisciplinar i globalitzador.
  - Aportacions de Paulo Freire. La dimensió política de l'educació, la pedagogia de la pregunta, la pedagogia de la possibilitat...
  - Educació de persones adultes com a pràctica de relació: conflicte, mediació, crisi.
5. Anàlisi de materials i recursos per a l'educació bàsica de persones adultes.
6. Espais i experiències d'educació de persones adultes.

En cadascun dels blocs temàtics es tractaran diferents programes d'educació de persones adultes:

- Programes d'alfabetització.
- Programes d'animació sociocultural.
- Programes de participació i desenvolupament comunitari.
- Programes de formació laboral (contínua i ocupacional).
- Programes d'accés al sistema educatiu formal.
- Programes de dinamització i participació ciutadana.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe estan pensades com un espai de discussió, participació i aprenentatge compartit; es té cura que els continguts es presentin i treballin de forma problematitzadora, i oberta per ser debats per totes les persones participants. Prendran forma a partir de les aportacions de les persones del grup (amb la lectura de les reflexions del procés d'aprenentatge personal i el comentari de les lectures proposades). Les sessions de classe s'aprofitaran per conversar amb professionals dels àmbits de l'educació de persones adultes de manera que l'aula sigui espai de trobada i coneixença d'experiències i persones vinculades a l'àmbit.

Les sessions de treball dirigit seran els espais per relacionar de manera més rigorosa el treball de reflexió i coneixement realitzat a les sessions de classe amb la realitat viva de diferents contextos. La relació es farà a partir d'activitats d'anàlisi, observacions, entrevistes i grups de reflexió.

Les sessions de tutoria individual s'orienten per acompanyar el procés d'aprenentatge que l'alumne viu al llarg de l'assignatura. El nombre de tutories dependrà del desig i la necessitat tant de l'alumne com de la professora.

El Pla de Treball s'exposa a l'inici de curs en forma de proposta de l'assignatura. Cada persona haurà de dissenyar-se'l tenint en compte els seus desigs, inquietuds, disponibilitat de temps i accés a institucions, etc.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

La metodologia obliga que l'assignatura sigui una experiència viva de la complexitat de tot procés d'aprenentatge. Per aquest motiu l'escriptura d'un diari personal on es reflexioni i es plasmi tot el procés viscut al llarg del curs constitueix un element important per a l'avaluació de procés. Al llarg del curs l'alumne pot anar presentant petites entregues a la professora en les sessions de tutoria individual.

- Assistència, participació i implicació en desenvolupament de les sessions de classe.
- Tutories individuals d'avaluació del propi procés d'aprenentatge.
- Tutories de grup.

Avaluació de resultats:

- Treball en grup: realització d'un conjunt de treballs d'aproximació a diferents aspectes de la realitat educativa de l'àmbit d'educació amb persones adultes.
- Treball individual: relat descriptiu, reflexiu i integrador dels diversos aprenentatges personals realitzats al llarg del curs.
- Treball opcional: comentari d'un dels llibres proposats a la bibliografia.

L'autoavaluació serà un procés tingut en compte per tal que hi pugui haver una avaluació realment compartida i amb sentit.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Ayuste, Anna; et al. *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó, 1994.
- Diversos autors *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Diótima. *El perfume de la maestra*. Barcelona: Icaria, 2002.
- Flecha, Ramón. *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Freire, Paulo. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Freire, Paulo. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Freire, Paulo.; Macedo, Donald. *Alfabetización. Lectura de la palabra y lectura de la realidad*. Barcelona: Paidós, 1989.

- Galeano, Eduardo. *Las palabras andantes*. Madrid: Siglo XXI, 1999.
- Giroux, Henry; Flecha, Ramón. *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure, 1992.
- Larrosa, Jorge.; Pérez de Lara, Núria. (comp.) *Imágenes del otro*. Barcelona: Virus, 1997.
- Piussi, Anna M.; Mañeru, Ana (coords.) *Educación, nombre común femenino*. Barcelona: Octaedro, 2006.
- Skliar, Carlos. *¿Y si el otro no estuviera ahí?. Notas para una pedagogía (improbable) de la diferencia*. Buenos Aires: Miño y Dávila, 2002.

Bibliografia complementària:

- Edwards, Derek.; Mercer, Neil. *El conocimiento compartido*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Flecha, Ramón. *Educación de las personas adultas*. Barcelona: El Roure, 1994.
- Giroux, Henry. *Cruzando límites. Trabajadores culturales y políticas educativas*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Medina, Oscar. *Modelos de educación de personas adultas*. Barcelona: El Roure, 1997.
- Mercer, Neil. *La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesores y alumnos*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Pascual, Agustí *Hacia una sociología curricular en educación de personas adultas*. Barcelona: Octaedro, 2000.
- Trilla, Jaume. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.

Organització i Gestió de les institucions educatives no formals

Professora: Rosa Guitart i ACed

Crèdits: 9 (8 ECTS)

Quadrimestre: Anual. Obligatòria

Presencial/No Presencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Adquirir estratègies aplicables al procés de planificació, funcionament i avaluació d'una institució d'educació no formal
- Saber analitzar projectes d'educació no formal així com pràctiques organitzatives i de gestió dutes a terme dins les institucions d'educació no formal
- Saber prendre decisions a partir de la reflexió i l'anàlisi sobre l'àmbit organitzatiu de les institucions educatives no formals
- Adquirir actituds favorables envers la reflexió, l'anàlisi i la innovació dins del camp de l'organització i la gestió de les institucions d'educació no formal

CONTINGUTS:

1. Característiques i principis organitzatius de les institucions d'educació no formal
  - 1.1 Definició i continguts de l'organització de les institucions d'educació no formal
  - 1.2 Concepció ecològica del centre
  - 1.3 Tipologia de les institucions
  - 1.4 Marc legal. Formes jurídiques de les entitats
  - 1.5 Legislació
2. Elements organitzatius de les institucions
  - 2.1 Components de la institució
  - 2.2 Valors/finalitats/objectius
  - 2.3 La realitat que ens envolta: els usuaris
  - 2.4 La realitat que ens envolta: l'entorn
  - 2.5 Estructura organitzativa: recursos materials, funcionals i humans
  - 2.6 Sistema relacional
  - 2.7 Modalitats d'organització de les institucions
  - 2.8 Organigrames
3. Anàlisi d'entitats
  - 3.1 Documentació de les entitats
  - 3.2 Anàlisi de la realitat. Necessitats de les institucions
4. Els projectes en les entitats. L'avaluació
  - 4.1 Nivells d'amplitud de les programacions
  - 4.2 Els projectes: Diagnòstic, planificació, execució, avaluació
  - 4.3 L'avaluació
5. La gestió econòmica
  - 5.1 Comptabilitat: assentaments comptables, comptes anuals
  - 5.2 Tresoreria
  - 5.3 Finançament de les entitats
6. La comunicació exterior en les entitats
  - 6.1 Finalitats de la comunicació
  - 6.2 Elements comunicatius

METODOLOGIA:

Les sessions de classe estaran enfocades a traspassar coneixements per part de la professora i el propi alumnat, a aplicar el coneixement a casos i situacions plantejades, a estructurar els continguts treballats així com a motivar l'alumnat per ampliar i aprofundir en els temes treballats mitjançant fonts d'informació diverses. Amb aquesta intencionalitat s'utilitzaran sessions expositives per part de la professora i de l'alumnat, anàlisi de casos, debats sobre punts del temari, visionat de vídeos...

Les sessions de treball dirigit es dedicaran bàsicament a la realització del treball grupal sobre la creació d'una institució de l'àmbit d'educació no formal on s'hauran d'aplicar els coneixements adquirits.

Les sessions de tutoria individual es dedicaran a fer un seguiment del procés d'aprenentatge individual de cada estudiant així com a recollir la valoració de l'estudiant sobre el desenvolupament de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Tutoria individual del procés d'aprenentatge
- Seguiment de l'assistència i de la participació a classe
- Treballs individuals sobre continguts del programa
- Exposicions de grup sobre continguts del programa
- Tutoria grupal de seguiment del treball grupal

Avaluació de resultats:

Treball grupal sobre la creació d'una institució de l'àmbit d'educació no formal
Dues proves individuals sobre els continguts dels programa

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Connors, T.D. (ed.). *Manual de les organitzacions no lucratives*. Vol. I i II. Alella: Pleniluni, 1998-99.
- Equipo Claves. *Aprendiendo a organizar nuestra asociación*. Madrid: Popular, 1994.
- Ibar, M. i Longas, J. *Com organitzar i gestionar una entitat*. Alella: Pleniluni, 1991.
- Lorenzo, M. i altres. *Enfoques en la organización y dirección de Instituciones Educativas Formales y no Formales*. Granada: G.E.U., 1998.
- Pérez Serrano, G. *Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos*. Madrid: Narcea, 2002.
- Tomàs, M. *Temes bàsics d'organització i gestió d'institucions d'educació no formal*. Bellaterra: Servei de publicacions de la UAB, 1997.
- Vernis, A. i altres. *La gestión de las organizaciones no lucrativas*. Bilbao: Deusto, 1998.

Bibliografia complementària:

- Col·lecció "Dossiers. Barcelona associacions". Barcelona: Torre Jussana/Ajuntament de Barcelona
- Col·lecció "Útils pràctics. Barcelona associacions". Barcelona: Torre Jussana/Ajuntament de Barcelona
- Col·lecció "Quaderns pràctics per a Associacions". Cornellà de Llobregat: Fundació Esplai

Intervenció Educativa en Problemes Fonamentals de Desadaptació Social

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 2n

Professor/a: Joan Sala Baiget

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

Es pretén que els alumnes s'introdueixin en els diferents conceptes i experiències que els apropin a l'estudi i a les realitats de distintes situacions d'inadaptació social que afecten especialment la infància i l'adolescència.

Conèixer i analitzar la ideologia i la metodologia d'intervenció de les alternatives socioeducatives més significatives dels àmbits dels Serveis Socials de Base, de l'Atenció a la Infància i Adolescència de tercer nivell i de Justícia Juvenil.

CONTINGUTS:

1. La inadaptació social:

- Concepte d'inadaptació social.
- Diferents tipus d'inadaptació
- Trets essencials objectius de la condició marginal.
- Repercussions subjectives de la condició marginal.

2. Socialització, sociabilitat, cultura i educació.

3. Alteracions i dificultats cristal·litzades en el subjecte inadaptat

4. Els maltractaments a infants. Classificacions de Josep Maria Rueda i Antoni Inglès.

5. Teories explicatives de la inadaptació social:

- Model Repressiu
- Model Assistencial
- Model Terapèutic:
- Model Biologista
- Model Psicologista
- Model Sociologista
- Model Educatiu-Responsabilitzador

6. Principis d'Intervenció Educativa

- Principis Fenomenològics
- Principis d'Orientació Educativa
- Principis relacionats amb la dignitat del menor.
- Principis generals recollits per l'Administració catalana

7. Directrius per a l'acció educativa:

- Personalització
- Participació

8. Àmbits d'Intervenció

8.1. - Àmbit de la Protecció d'Infància i Adolescència:

- Circuit de Protecció de la Infància i Adolescència a Catalunya:
- Serveis Socials d'Assistència Primària, EBASP o UBASP
- Serveis Socials Especialitzats: EAIA
- Serveis de DGAIA: Centres d'Acolliment i CRAES
- Serveis d'ICAA: Adopció i Acolliment

8.2- Àmbit de Justícia Juvenil:

- Principis d'Intervenció Educativa fonamentals en aquest àmbit:
- Llei de Responsabilitat Penal del Menor (L.O. 5/00)
- Les mesures educatives:
  - Medi Obert
  - Medi Semiobert
  - Medi Tancat

METODOLOGIA:

- *Les sessions de classe*, al llarg de tot el curs, serviran per proporcionar les idees clau de cada tema i per ajudar a organitzar la recerca que els estudiants hauran de fer necessàriament, per tal d'ampliar-les i aprofundir-les, basant-se en les eines i recursos proporcionats pel professor.
- *Les sessions de treball dirigit* són espais perquè els estudiants puguin aprofundir, durant el primer quadrimestre, en aspectes més teòrics i conceptuals de la desadaptació social, mitjançant el visionat de pel·lícules i documentals –amb els posteriors treballs individuals i col·lectius– les lectures d'articles de diaris i revistes especialitzades, així com debats sobre temes d'actualitat. També, durant el primer quadrimestre, es farà un treball individual, la temàtica del qual es pactarà entre el professor i cada estudiant.
- *Les sessions de treball dirigit* del segon quadrimestre se centraran en els diferents àmbits de treball de l'educador social. En funció del lloc on cadascú ha fet les Pràctiques I, es faran grups de treball de persones que hagin estat en el mateix àmbit o en àmbits semblants. Cada grup prepararà una exposició per a tota la classe. En alguns temes, els que despertin més interès, es podrà comptar amb el suport d'un professional extern, expert en la matèria de què es tracta. Com a mínim es mirarà de comptar amb la presència de tres professionals d'àmbits diferents. Aquests treballs seran avaluats conjuntament pel professor i la resta de la classe.
- *Les sessions de tutoria individual* es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà d'haver fet, com a mínim, dues tutories individuals.
- *El Pla de Treball* és l'eina que serveix per planificar el treball de cada estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cadascun dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari de cada tema, que es lliura al començament del curs, perquè l'estudiant planifiqui el treball a realitzar en cada unitat temàtica.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada tema els estudiants elaboren un esquema amb les fonts d'informació bàsiques i complementàries del tema corresponent i adjunten una reflexió sobre el seu procés d'aprenentatge.
- Tutories individuals extres el primer quadrimestre per anar avaluant el treball individual.
- Tutories de grup per al seguiment del treball grupal del segon quadrimestre i la preparació de la corresponent exposició oral.

Avaluació de resultats:

- Al final del primer quadrimestre es farà una prova escrita sobre la matèria impartida, que valdrà el 70% de la nota. El 30% restant correspondrà al treball individual. Només es farà la mitjana quan s'hagi realitzat de forma obligada la prova escrita i lliurat el treball individual.
- Al final del segon quadrimestre es farà una prova escrita sobre la matèria impartida durant aquest període que valdrà també el 70%. El 30% restant correspondrà al treball de grup i a l'exposició oral, en la qual també es comptarà amb l'avaluació de la resta de la classe. Només es farà la mitjana quan s'hagi realitzat la prova escrita i s'hagi dut a terme l'exposició oral.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Amorós, P. *Metodologia d'intervenció en medi obert*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1993.
- Casas, F. *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Fernández Del Valle, J. i Fuertes, I. *El acogimiento residencial en la protección a la infancia*. Madrid: Pirámide, 2000.
- Folch i Soler, A. *Ramon Albó i Martí*. Barcelona: Oikos-tau, 1995.
- Funes, J. *Intervenció psicopedagògica sobre problemes de desadaptació social*. Barcelona: Ediuoc, 1997.
- Garrido, V. *La reeducación del delincuente juvenil*. València: Tirant lo Blanch, 1992.
- Gervilla, A. *Familia y sociedad: menores en situación de riesgo*. Madrid: Dykinson, 2000.
- Goleman, D. *Intel·ligència social*. Barcelona: Kairós, 2007.
- Inglés, A. *El maltractament d'infants a Catalunya*. Barcelona: DEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 2000.
- Landry, M. *Procesos clínicos en educación especializada*. Barcelona: Graó, 2005.
- Panchón, C. *Manual de Pedagogía de la inadaptación social*. Barcelona: Dulac Edicions, 1998.
- Panchón, C. *Situación de menores de 16 a 18 años en centros de protección*. Barcelona: Dulac Edicions, 2001.
- Parcerisas, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Santolaria, F. *Reeducación Social. La obra pedagógica de Josep Pedragosa*. Barcelona: Direcció General de Protecció i Tutela de Menors. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1984.
- Santolaria, F. *Marginación y educación: Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel Educación, 1997.

Bibliografia complementària:

- Aguilera, E. *Projecte reeducatiu per al menor inadaptat*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 1983.
- Arqueo, M. *Educación de calle*. Madrid: Editorial Popular, 1998.
- Bonal, R. *La pedagogía al carrer*. Barcelona: Editorial Claret, 1995.
- Bringiotty, I. *La escuela ante los niños maltratados*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Capdevila, M. i Ferran, M. *Els menors estrangers indocumentats no acompanyats*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 2003.
- Costa, P. *Tribus Urbanas*. Barcelona: Paidós, 1997.
- DGAI. *Què són els EAIA?* Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1988.
- GGAI. *Projecte Educatiu marc del Servei de Centres*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1992.
- Filella, G. *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagés Editors, 1999.
- Funes, J. *Mediació i justícia juvenil*. Barcelona: CEJFE. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1994.
- González, B. *El adolescente marginal. Escuela y Trabajo*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2001.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Ortega, J. *Educación social especializada*. Barcelona: Ariel Educación, 1999.
- Ruiz, C. *Educación social. Viejos usos y nuevos retos*. València: Universitat de València, 2003.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos*. Barcelona: Paidós, 1996.

Pràctiques I

Crèdits: 16 (11 ECTS) **Curs:** 2n.

Quadrimestre: Anual. **Troncal**

Presencial/Semipresencial: Presencial

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES:

Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social

Les *Pràctiques I* estan concebudes amb la finalitat de conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social. Les tasques principals que desenvoluparà l'estudiant són:

1. La participació en el treball professional, com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques I* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

Es procurarà que durant els dos períodes de pràctiques que hi ha a la Diplomatura d'Educació Social –a segon i tercer curs–, l'estudiant realitzi les pràctiques en centres diferents, encara que pertanyin al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se del primer contacte continuat i sistemàtic que la majoria d'estudiants mantindran amb un centre, servei o institució d'educació social, aquest període pretén ser una iniciació a la pràctica professional (més que no pas un aprofundiment), a partir de la qual l'estudiant haurà d'obtenir una visió general del centre de pràctiques i del treball educatiu que s'hi duu a terme.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa en un àmbit d'actuació de l'educació social
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

PLA DE TREBALL:

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes s'acordaran durant els pri-

mers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor del centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural de les persones ateses en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la *Memòria de Pràctiques I*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Treball socioeducatiu que duu a terme l'equip de professionals de la institució.
- Descripció i valoració de les tasques que haurà realitzat durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques.

TEMPORALITZACIÓ:

La durada de les *Pràctiques I* és de 7 setmanes i es realitzaran durant un període intensiu en els mesos de gener i febrer. El nombre total d'hores al centre és de 175, a raó d'unes 25 hores setmanals. De tota manera, el total d'hores i l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.

La resta d'hores de treball de l'estudiant serviran per fer el diari de camp, assitir a les tutories individuals amb el tutor del centre, realitzar entrevistes per conèixer més a fons la realitat social i cultural del centre i aprofundir en el treball socioeducatiu que realitza el centre.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- L'assistència al centre durant el període establert i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques i les tutories amb el tutor o tutora de la Universitat.
- El procés d'elaboració del Diari de Camp i dels apartats de la Memòria de Pràctiques, que cal presentar al professor tutor dins dels terminis acordats.

Avaluació de resultats:

Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques I, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant, abans, durant i després de l'estada al centre.
3. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Des del curs 2006-07, i per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques I d'Educació Social és anual i té una única convocatòria el mes de juny.

Social Education in Europe

Crèdits: 6(5 ECTS) Curs: 2n.

Professors: Marta Corominas i Salom, i Jon Telford

Quadrimestre: 2n. Obligatòria

Presencial/ Semipresencial: Presencial

*Assignatura en anglès

OBJECTIVES OF THE COURSE:

This course is intended to offer students an introduction to the diversity of Social Education work being done in Europe. Through an introduction to the evolution of the concept of Social Education, an examination of current issues affecting this field (new technologies, social change, migration...), and the presentation of personal experiences of Social Education work in different European countries, students are encouraged to contextualise Social Education in Catalonia and develop their capacity for a critical appraisal of its practice.

This course is taught in English. In part this reflects the University's commitment to the Bologna Process of unifying criteria for higher education throughout the European Union, and in part it reflects a desire to develop students' capacity to work in this increasingly mobile and multi-lingual world. Students' English level will be tested in advance; **those who have difficulties are expected to prepare themselves by taking advantage of the opportunities offered by the University (including the specific preparation during the first term) to improve their level of English comprehension.**

CONTENTS:

Part 1: An introduction to Social Education in Europe

A series of 4 sessions by lecturers from the University of Vic, including:

- the historical evolution of the concept of Social Education
- an examination of the cultural, political and social diversity of Europe
- Social Education work in the 21st century – a time of constant and accelerating change
- similarities and differences in the practice of Social Education work in different European countries.

Part 2: Personal experiences of Social Education work in Europe

A series of talks by visiting speakers with direct personal experience of Social Education work in different European countries describing:

- the political and social context of the work
- description of the project, its organisation and the services offered
- the users of the service
- reflections on their experience

METHODOLOGY:

Class-work: Lectures: Talks by lecturers from the University of Vic (Part 1) and by visiting lecturers from other universities or Social Education workers (Part 2).

Directed work: This will include group discussions, time for clarifying difficulties arising from the use of the English language, and other group-based work.

Tutorial sessions: This time will be used to offer guidance and support to students in their preparation of assessed work.

ASSESSMENT:

1. During Part 1 of the course, students will be expected to work in small groups to undertake an information search (using Internet and/or other English language sources) to produce a profile of the social, political and economic conditions in one of the 27 countries of the EU. In addition, and of particular importance, they will report on the work done by a Social Education project in 'their' country. These profiles will be presented, orally and with a written summary, during Part 2 of the course. This work represents 30% of the final mark.
2. At the end of Part 1, students will be required to take an exam on the contents of the four talks. This represents 30% of the final mark.
3. In June, students will be required to present an individual written piece of work comparing one of the Social Education experiences presented in Part 2 with a similar project in Catalonia, examining and explaining both the differences and the similarities. This work represents 40% of the final mark.

PLEASE NOTE: While students are expected to have a good enough level of English to enable them to follow the talks and work with information sources in this language, they are free to Catalan in class and in the assessed work.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

Crèdits: 6 (5 ECTS) **Curs:** 2n

Professor/a: Marta Marimon i Martí

Quadrimestre: Segon quadrimestre. **Troncal**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) a la societat actual i, en especial, a l'àmbit de l'educació no formal.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, full de càlcul, presentacions multimèdia).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Analitzar els efectes dels mitjans de comunicació de masses que es deriven de la seva especificitat tecnològica i expressiva, de les temàtiques que tracten i de la manera com les tracten.
5. Relacionar l'educació i els mitjans de comunicació de masses com a agents que poden generar aprenentatges i induir valors i pautes de comportament específics.
6. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. Les Tecnologies de la Informació i de la Comunicació a la societat:
  - 1.1 Impacte de les TIC a la societat actual.
  - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
  - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
    - 1.3.1 El processador de textos.
    - 1.3.2 El full de càlcul.
    - 1.3.3 Les presentacions multimèdia
    - 1.3.4 La telemàtica.
2. Els Mitjans de Comunicació de masses com a agents educatius.

METODOLOGIA:

- Les sessions de classe serviran perquè la professora introdueixi cada bloc de contingut de l'assignatura que després l'estudiant haurà de treballar. També es farà alguna lectura sobre l'impacte de les TIC a la societat i es debatrà sobre els efectes socioeducatius dels mitjans de comunicació de masses.
- Les sessions de treball dirigit són espais amb tres finalitats:
  - a) per realitzar una sèrie d'exercicis de cadascun dels blocs de contingut exposats a les sessions de classe.
  - b) per participar en un debat virtual sobre el paper de les TIC a la societat actual.
  - c) per realitzar una cerca d'informació a Internet i integrar tots els coneixements adquirits.
- Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs cada estudiant haurà fer dues tutories individuals (com a mínim).
- El Pla de Treball és l'eina que serveix per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliurarà al començament de curs a fi que l'estudiant planifiqui el treball a realitzar, i que s'haurà d'anar revisant en períodes concrets.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Al final de cada bloc de contingut sobre eines informàtiques els estudiants presenten una sèrie d'exercicis sobre el tema. La correcció d'aquests exercicis permet fer el seguiment del procés d'aprenentatge i, per tant, determinar l'assoliment progressiu dels continguts treballats (30%).
- Participació activa de l'estudiant en un debat virtual en el qual es reflexionarà sobre el paper de les TIC a la societat (10%).
- Reflexions a partir de lectures recomanades (10%).
- Tutoria individual del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.

Avaluació de resultats:

- Realització d'un treball de cerca d'informació a Internet sobre un tema relacionat amb l'educació social en el que s'hauran de posar en pràctica les eines informàtiques treballades des de l'assignatura (50%).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Castells, M. *La era de la informació. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 1, 2, 3. Madrid: Alianza, 1997.
- Majó, J. *Chips, cables y poder. La clase dominante en el siglo XXI*. Barcelona: Planeta, 1997.
- Maldonado, T. *Crítica de la razón informática*. Barcelona: Paidós, 1998.
- McLuhan, M. *La Aldea global transformaciones en la vida y los medios de comunicación mundiales en el siglo XXI*. Barcelona: Gedisa, 1995.
- Negroponte, N. *El Mundo digital un futuro que ya ha llegado*. Barcelona: Ediciones B, 1999.
- Postman, N. *La desaparición de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1990.
- Reig R. *Medios de comunicación y poder en España prensa, radio, televisión y mundo editorial*. Barcelona: Paidós, 1998.
- San José, C. *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. *Para una tecnología educativa*. Barcelona: Horsori, 1994.
- Wolf, M. *Los efectos sociales de los media*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Wolton, D. *Internet, ¿y después? Una teoría crítica de los nuevos medios de comunicación*. Barcelona: Gedisa, 2000.

Bibliografia complementària:

Webs recomanades:

- Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya*: <http://www.ceesc.es>
- El Portal d'Educació Social*: <http://www.eduso.net>
- Projecte Òmnia. Accés a les Noves Tecnologies*: <http://www.xarxa-omnia.org>
- Ministerio de Educación y Ciencia. Tecnologías de la Información y la Comunicación educativas*: <http://wwwn.mec.es/educa/tice/index.html>
- Unesco*: <http://www.unesco.org>
- Pangea, Internet solidario*: <http://www.pangea.org>
- Revista Mitjans*: <http://mitjans.pangea.org/>
- Enciclopedia virtual de Tecnología Educativa*: <http://dewey.uab.es/pmarques/evte.htm>

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE TERCER CURS

Pedagogia Social

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 3r

Professora: Isabel Carrillo i Flores

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

–Aproximar-se a la pedagogia social a partir de la seva delimitació conceptual i evolució històrica
Conèixer i analitzar diferents veus que, des d'àmbits de coneixement diversos –sociologia, filosofia, psicologia...–, fonamenten i són referent per a la pedagogia social.
Impulsar processos de reflexió-acció que permetin vincular el pensar pedagògic amb la pràctica educativa.

CONTINGUTS:

I. Aproximació a la pedagogia social:

1. El pensar pedagògic: temps i espais de l'educació –història, present i futur.
2. El pensar pedagògic: processos de l'educació –mirar, sentir, pensar, idear, actuar.
3. El pensar pedagògic en un món globalitzat.

II. Pensaments que conflueixen en el pensar pedagògic:

4. La comprensió de la realitat.
5. Clarificació i autoconeixement.
6. Diàleg i resolució de conflictes.
7. Judici, empatia i autonomia moral.

III. La pedagogia social, un espai de reflexió, de projecció de l'educació i de transformació:

8. Pedagogies vinculades amb la vida.
9. Pedagogies que pensen en la dimensió política de l'educació.
10. El pensar pedagògic des dels moviments socials i educatius.

IV. Del pensar ètic i polític a l'acció pedagògica.

11. El pensar la democràcia: construir la llibertat i la igualtat en la diversitat.
12. El pensar la solidaritat: construir la pau i la sostenibilitat.
13. El pensar la sensibilitat: construir l'afectivitat i el respecte.
14. El pensar la utopia: construir el compromís transformador.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Aldana, C. *Pedagogía Crítica*. Guatemala: Serviprensa Centroamericana, 2001.

Diversos Autors *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cisspraxis, 2000.

Equipo de Educación Popular. *Pedagogía de la resistencia*. Buenos Aires: América Libre-Ediciones Madres Plaza de Mayo, 2004.

Freire, P. *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI, 1993.

López, J.A. *Tratado de pedagogía social*. Barcelona: Cooperativa Sant Jordi, 1999.

Luzuriaga, L. *Pedagogía social y política*. Buenos Aires: Losada, 1968 (5a ed.).

- Mallart, J.; Teixidó, M.; Vilanou, C. (ed.). *Repensar la pedagogia, avui*. Vic/Barcelona: Eumo/Societat Catalana de Pedagogia, 2001.
- Natorp, P. *Pedagogía social. Teoría de la educación de la voluntad sobre la base de la comunidad*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Núñez, V. *Pedagogía social: cartas para navegar en el nuevo milenio*. Buenos Aires: Santillana, 1999.
- Núñez, V. *La educación en tiempos de incertidumbre: las apuestas de la Pedagogía Social*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Ortega, J. *Pedagogía social especializada*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Petrus, A. (coord.). *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Raths, Louis; Harmin, Merrill; Simon, Sidney. *El sentido de los valores en la enseñanza*. Mexico: Editorial Hispanoamericana, 1967.
- Tonucci, Francesco. *Cuando los niños dicen ¡Basta!* Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2004.
- Torres, Carlos. *Educación, poder y biografía. Diálogos con educadores críticos*. México: Siglo XXI, 2004.
- Turiel, Elliot; Enesco, Ileana; Linaza, Josetxu. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Vidal-Beneyto, José (ed.). *Derechos Humanos y diversidad cultural*. Barcelona: Icaria, 2006.

Bibliografia complementària:

- Aubert, Adriana; Duque, Elena; Fisas, Montserrat; Valls, Rosa. *Dialogar y transformar. Pedagogía Crítica del Siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2004.
- Bauman, Zygmunt. *Vidas desperdiciadas. La modernidad y sus parias*. Barcelona: Paidós, 2005.
- Bobbio, Norberto. *Igualdad y libertad*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Boff, Leonardo. *Ética planetaria desde el Gran Sur*. Madrid: Trotta, 2001.
- Camps, Victoria. *Virtudes Públicas*. Madrid: Espasa Calpe, 1990.
- Carrillo, Isabel. (coord.). *Diez valores para el siglo XXI*. Barcelona: Cisspraxis, 2005.
- Chomsky, Noam. *La (des)educación*. Barcelona: Crítica, 2001.
- Casanova, Olga. *Ética del silencio*. Madrid: Anaya, 1998.
- Dahl, R. *La democracia. Una guía para ciudadanos*. Madrid: Taurus, 1999.
- Diversos Autors *Les organitzacions no governamentals per al desenvolupament a Catalunya*. Barcelona: Caixa Catalunya, 1999.
- Fernández Enguita, M. *Sociología de la educación*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Galeano, E. *Patas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Guisán, E. *Más allá de la democracia*. Madrid: Tecnos, 2000.
- Hommes, T. *El derecho a la equidad*. Barcelona: Icaria, 1997.
- Kohlberg, L. *Psicología y desarrollo moral*. Bilbao: Desclée Borwer, 1992.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Marina, J.A.; de la Válgoma, M. *La lucha por la dignidad. Teoría de la felicidad política*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- Martínez Bonafé, Jaume (coord.). *Ciudadanía, poder y educación*. Barcelona: Graó, 2003.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Piaget, Jean. *El criterio moral en el niño*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.

Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats

Crèdits: 9 (8 ECTS) **Curs:** 3r

Professora: Ester Sarquella i Casellas

Quadrimestre: Anual. **Obligatòria**

Presencial/ Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Conèixer el marc conceptual actual de la discapacitat des d'un punt de vista ampli (mèdic, ètic, pedagògic, sociològic...) i particular (definicions, propostes de classificació, legislació...) i les seves implicacions en el terreny de l'acció socioeducativa.
- Adquirir els criteris generals per a l'anàlisi, disseny, programació i avaluació en el treball amb l'àmbit de la discapacitat en programes d'acció social i educativa i els criteris socioeducatius per a les àrees de la vida diària de la persona amb discapacitat.
- Conèixer i analitzar els rols i funcions de l'educador/a social en els diferents contextos o àmbits d'acció socioeducativa en el camp de les disminucions.
- Incorporar elements actitudinals positius en relació a la *diferència* en general i a la discapacitat en particular en la tasca socioeducativa amb el col·lectiu.

CONTINGUTS:

1. Marc conceptual entorn la discapacitat
  - a. Introducció a les diferències individuals i a la discapacitat com a realitat social. Les actituds i les persones amb discapacitat. La construcció social de la diferència.
  - b. Evolució històrica i tendències actuals entorn la comprensió de la discapacitat
  - c. Propostes actuals en la definició, classificació i tipologia de discapacitats. Discapacitat i dependència.
  - d. Legislació vigent sobre l'atenció a les persones amb discapacitat
  - e. Principis bàsics de l'atenció a les persones amb discapacitat. Principi de normalització. Teoria de valorització dels rols socials. Qualitat de vida. Autodeterminació. Vida independent.
2. Acció educadora entorn de la discapacitat
  - a. Les persones amb disminució com a protagonistes de l'acció socioeducativa
  - b. L'educador i educadora social com a professional de l'acompanyament social.
  - c. Avaluació i anàlisi de necessitats socioeducatives de les persones amb discapacitats
  - d. La resposta educativa: Objectius i continguts (PEI)
  - e. Estratègies metodològiques. Activitats i materials.
  - f. La modificació d'actituds.
3. Serveis i recursos d'atenció a les persones amb discapacitat i el seu entorn
  - a. Al llarg de la vida: etapa preescolar i escolar, vida adulta, tercera edat
  - b. En les diferents àrees de la persona: quotidianitat, temps lliure, família, integració laboral...
  - c. La família de la persona amb discapacitat
4. Aspectes específics de l'atenció socioeducativa als diferents tipus de discapacitats
  - a. Les persones amb discapacitat psíquica
  - b. Les persones amb discapacitat física
  - c. Les persones amb discapacitat derivada de trastorns de salut mental
  - d. Les persones amb discapacitat sensorial

METODOLOGIA:

- *Les sessions de classe* es plantejaran com un espai per aportar aquells continguts fonamentals de l'assignatura que es complementaran en les sessions de treball dirigit i el treball dels alumnes. Es combinaran l'exposició per part de la professora amb activitats de debat, aportació d'experiències, l'anàlisi de documents i vídeos i la confrontació d'idees.
- *Les sessions de treball dirigit* aniran destinades fonamentalment a desenvolupar a nivell pràctic els continguts de les sessions de classe. En aquest sentit seran sessions de treball en equip entorn l'anàlisi de casos pràctics, experiències, propostes d'intervenció, temàtiques transversals o complementàries... Es destinaran sessions de treball dirigit també al desenvolupament del treball de grup.
- *Les sessions de tutoria individual* serviran per fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada estudiant. Al llarg del curs caldran com a mínim 1 tutoria individual i 2 mes de grupals.
- *El Pla de Treball* és l'instrument que concreta els objectius, activitats i treball per a l'estudiant que facilitarà la professora a l'inici de cada tema per a facilitar la planificació i organització del treball.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Tutories individuals de seguiment de l'aprenentatge de l'estudiant (1 d'obligatòria)
- Tutories grupals de seguiment de l'elaboració del treball de grup (2 d'obligatòries)

Avaluació de resultats:

- Diari individual de l'assignatura i del procés d'aprenentatge de l'estudiant (30%).
- Treball en grup (30%) (1r quadrimestre presentació escrita, 2n quadrimestre presentació oral)
- Assistència i participació (10%) (compliment de tutories obligatòries i assistència i participació en les sessions de classe i treball dirigit)
- Prova de l'assignatura (30%) (2n quadrimestre)

És imprescindible presentar dins dels terminis establerts a l'inici de curs i aprovar cadascun dels elements d'avaluació per poder aprovar l'assignatura. Així mateix, l'assistència a les tutories obligatòries és condició necessària perquè la resta d'activitats d'avaluació es tinguin en consideració.

Les notes de cada activitat faran mitjana amb la resta només en el cas que totes elles siguin iguals o superiors a 5.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Allué, M. *Discapitados. La reivindicación de la igualdad en la diferencia*. Barcelona: Bellaterra, 2003.
- Barton, L. (Comp.) *Discapacidad y sociedad*. Madrid: Ediciones Morata, 1998
- Díaz, R.M. *Personas con discapacidad: una aproximación desde el trabajo social*. Sevilla: Aconcagua, 2003.
- Martínez, N. *Juventud y discapacidad. Programas y herramientas para facilitar la transición a la vida adulta*. Bilbao: Mensajero, 2002.
- Pallisera, M. *Atenció a persones adultes amb discapacitat psíquica*. Girona: Universitat de Girona, 1998.
- Planella, J. *Subjectivitat, dissidència i Dis-K@pacitat. Pràctiques d'acompanyament social*. Barcelona: Claret, 2004.
- Puigdellivol, I. (Coord.) *Necessitats educatives especials*. Vic: Eumo Editorial, Barcelona: Publicacions UB, Publicacions UAB, 1993.
- Salvador, F. (Dir.) *Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales*. Archidona (Màlaga): Aljibe, 2 vol. 2001.
- Shalock, R.L. i Verdugo, M.A. *Calidad de vida. Manual para profesionales de la educación, salud y servicios sociales*. Madrid: Alianza Editorial, 2003.
- Skiliari, C. *¿Y si el otro no estuviera ahí? Notas para una pedagogía (improbable) de la diferencia*. Buenos Aires: Miño y Dávila, 2002.
- Verdugo, M.A.; Jordan de Urríes, F. *Apoyos, autodeterminación y calidad de vida*. Salamanca: Amarú, 1996.

Bibliografia complementària:

- Casado, P. *Panoràmica de la discapacitat*. Barcelona: Col. Intress, 1991.
- Diaz, R.M. *Personas con Discapacidad: Una aproximación desde el Trabajo Social*. Sevilla: Aconcagua Libros, 2004.
- López, M. *Lecturas sobre integración escolar y social*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Mardomingo, M.J. *Psiquiatría para padres y educadores. Ciencia y arte*. Madrid: Narcea Ediciones, 2002.
- Muntaner, J. *La sociedad ante el deficiente mental: normalización, integración educativa, inserción social y laboral*. Madrid: Narcea, 1998.
- Pallisera, M. *Transición a la edad adulta y vida activa de personas con discapacidad psíquica*. Barcelona: EUB, 1996.
- Pastor, C., Alda, A., Besques, J., Fernández, E.: "El "contactor directo" o "exposición" una estrategia de intervención para la modificación de actitudes hacia la parálisis cerebral en los futuros educadores y educadoras sociales". Dins Miñambres, A.; Jové, G. *La atención a las necesidades educativas especiales: de la educación infantil a la universidad*. Universitat de Lleida, 2000.
- Pérez-Campanero, M.P. *Como detectar las necesidades de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea, 1991.
- Pujolàs, P. *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Archidona (Màlaga): Aljibe, 2001.
- Schalock, R.L., Verdugo, M.Á. *Calidad de vida: manual para profesionales de la educación, salud y servicios sociales*. Madrid: Alianza, 2003.
- Sinason, V. *Comprendiendo a tu hijo discapacitado*. Barcelona: Paidós.

Pràctiques II

Crèdits: 16 (11+5 ECTS)

Curs: 3r.

Quadrimestre: Anual. Troncal

Presencial/ Semipresencial: Presencial

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social.

Les *Pràctiques II* estan concebudes per conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social. Les tasques principals que desenvoluparà l'estudiant són:

1. La participació en el treball professional, no només com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques, sinó també, d'una manera més directa –sempre sota la tutela del tutor del centre– per mitjà del disseny, aplicació i valoració d'un projecte d'intervenció socioeducativa adequat a les necessitats del col·lectiu al qual s'adreça, en el marc de les finalitats i prioritats pedagògiques del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques II* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

En principi l'estudiant haurà de realitzar les Pràctiques II en un centre diferent del de les Pràctiques I, tot i que pot pertànyer al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se de les segones pràctiques que els estudiants realitzen en un centre, servei o institució d'educació social, durant aquest període l'estudiant haurà de tenir l'ocasió d'aprofundir en algun aspecte o de realitzar un projecte d'intervenció més específic, degudament planificat, aplicat i valorat pel propi estudiant, sota la tutela del tutor del centre.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa i fer una proposta d'intervenció socioeducativa en un àmbit d'actuació de l'educació social, aplicar-la i avaluar-la.
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

PLA DE TREBALL:

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes s'acordaran durant els pri-

mers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor del centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Un element important de les *Pràctiques II* serà el *Projecte d'Intervenció Socioeducativa* que l'estudiant haurà de dissenyar, aplicar i valorar, sota la tutela del seu tutor del centre, d'acord amb les necessitats educatives de les persones a les quals s'adreça i les finalitats i prioritats pedagògiques del centre.

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural dels educands atesos en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la *Memòria de Pràctiques II*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Descripció, posada en pràctica i avaluació del projecte d'intervenció socioeducativa que haurà dut a terme durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques i del procés d'aprenentatge realitzat

TEMPORALITZACIÓ:

- El nombre total d'hores de pràctiques II al centre és de 180, distribuïdes de la forma següent: 1) Període intensiu: Període de 7 setmanes entre els mesos de gener i febrer en què l'estudiant ha de realitzar al voltant de 140 hores al centre per conèixer la realitat del centre, servei o institució; 2) Període setmanal: Estada setmanal al centre (divendres) en què l'estudiant farà les 40 hores restants, de març a maig, per poder dur a terme el Projecte d'Intervenció Socioeducativa. De tota manera, el total d'hores i l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.
- La resta d'hores de treball de l'estudiant serviran per fer el diari de camp, assistir a les tutories individuals amb el tutor del centre, realitzar entrevistes per conèixer més a fons la realitat social i cultural del centre i cercar material per a l'elaboració del projecte d'intervenció socioeducativa.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés

- L'assistència al centre durant els dos períodes establerts (intensiu i setmanal) i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- El procés de presa de decisions, planificació, realització i avaluació del Projecte d'Intervenció Socioeducativa.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques i les tutories amb el professor tutor abans, durant i després dels dos períodes establerts (intensiu i setmanal).
- El procés d'elaboració del Diari de Camp i dels apartats de la Memòria de Pràctiques, que cal presentar al professor tutor dins dels terminis acordats.

Avaluació de resultats:

- Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques II, a partir de:
  1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.

2. L'intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
3. El disseny, la posada en pràctica i l'avaluació del Projecte d'Intervenció Socioeducativa.
4. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Des del curs 2006-07, i per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques II d'Educació Social és anual i té una única convocatòria al mes de juny.

Programes d'Animació Sociocultural

Crèdits: 6 (5 ECTS) **Curs:** 3r.

Professor/a: Joan Vera i Saucedo

Quadrimestre: Primer. **Troncal**

Presencial/Semipresencial: Presencial

OBJECTIUS:

- Conèixer el marc teòric que fonamenta el treball educatiu de l'animació sociocultural (ASC).
- Adquirir i valorar les diferents estratègies metodològiques de l'animació sociocultural.
- Analitzar diferents experiències d'animació sociocultural i conèixer els recursos existents.
- Aprendre a dissenyar un programa d'animació sociocultural.
- Prendre consciència de les contradiccions de l'ASC.

CONTINGUTS:

1. Què és i què pretén l'animació sociocultural (ASC).
  - Diferents conceptes d'animació sociocultural.
  - El concepte de cultura.
  - El concepte d'animació
2. El marc legal.
3. La funció social i la funció cultural de l'ASC.
4. Els actors de l'animació sociocultural.
5. La funció d'animador/a sociocultural i el paper de l'educador/a social.
6. Models d'intervenció en animació sociocultural.
7. Planificació i disseny de programes d'ASC.
8. La participació ciutadana i els moviments socials.

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura a partir de:

- *Les sessions de classe.* Introducció del tema per part del professor; presentació d'experiències d'animació sociocultural, lectura i comentaris d'articles i documents, projecció de vídeos, treball en petits grups i debats a classe. S'organitzaran xerrades amb persones que intervenen en programes d'animació sociocultural.
- *Les sessions de treball dirigit* consisteixen en l'anàlisi de diferents experiències d'animació sociocultural, estudi de casos i el treball de grup.
- *La sessió de tutoria individual* és un espai per comentar les lectures recomanades, fer el seguiment dels aprenentatges realitzats, avaluar el ritme de l'assignatura, i avaluar els continguts que treballem a classe.
- *Es valorarà* la participació en activitats relacionades amb l'animació sociocultural.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- La tutoria individual
- Les tutories de grup per fer el seguiment del treball

Avaluació de resultats:

- El treball individual o de grup –anàlisi o disseny d'un projecte d'animació sociocultural– (45%)
- Els comentaris de text, anàlisi de documents i estudi de casos (35%)
- Es valorarà la iniciativa personal: participació a classe, visites a experiències d'ASC, lectura de la bibliografia recomanada (20%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Aguilar, M. J. *Como animar un grupo*. Mèxic: El Ateneo, 1991.
- Araguren, Luis A. *Ètica en comùn*. Plataforma para la promoci3n del voluntariado en Espa1a.
- Besnard, P. *L'animador sociocultural*. Barcelona: Pleniluni, 1994.
- Bonal, R. *La pedagogia al carrer. Teoria i pràctica de l'educador de carrer*. Barcelona: Editorial Claret, 1991.
- Caritas Española. *Tercer Sector*. Documentaci3n Social. 1996
- Froufe, S. *Técnicas de grupo en animaci3n comunitaria*. Salamanca: Amaru, 1998.
- Gelpi, Ettore. *Identidades, conflictos y educaci3n de adultos*. Colecci3n Diàlogos y Universidad.
- Navarro, Sílvia. *Redes sociales y construcci3n comunitaria*. Editorial CCS, 2004
- Pérez, G. *Modelos de investigaci3n cualitativa en educaci3n social y animaci3n sociocultural*. Madrid: Narcea, 2000.
- Roig, M. (coordinadora). *Treball comunitari. Aspectes polítics i tècnics*. Barcelona: Diputaci3n de Barcelona, 1987.
- Sánchez M. *La participaci3n. Metodologia y pràctica*. Madrid: Editorial Popular, 1991.
- Sánchez, J. (coordinador) *Participaci3n ciutadana i govern local: els Consells ciutadans*. Barcelona: Fundaci3n Jaume Bofill i Editorial Mediterrània, 2000.
- Schnapper, D. *Què és ciutadania?*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Trilla, J. *Otras educaciones. Animaci3n sociocultural, formaci3n de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Úcar, X. *La animaci3n sociocultural*. Barcelona: Ceac. Pedagogia Social, 1992.
- Ucar, X. *El teatro en la animaci3n sociocultural*. Madrid: Diagrama, 1992.
- Unesco Ediciones. *Informe Mundial sobre la cultura 2000-2001*. Madrid, 2001
- Ventosa, Victor J. *Desarrollo y evaluaci3n de proyectos socioculturales*. Editorial CCS, 2001

Bibliografia complementària:

- Caritas Española. *Interculturalidad*. Documentaci3n social. 1994.
- Comas, M.; Funes, J. *Educadores i educadors de carrer: de l'opci3n ideol3gica a l'opci3n tecnicometodol3gica*. Barcelona: Fundaci3n Jaume Bofill–Finestra Oberta núm 20–, 2001.
- Costa, M.; López, E. *Manual del educador social 1y 2*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1991.
- Font, T; Allepuz, R. *Per una globalitzaci3n més justa. Parlem?* Barcelona: Justícia i Pau, 2002
- Imber3n3n, F. (coordinador) *La educaci3n en el siglo XXI. Los retos de futuro inmediato*. Barcelona: Gra3 editorial. Biblioteca de Aula, 1999.
- Marchioni, M. *Planificaci3n social y organizaci3n de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular, 1985.
- Petrus, A. (coordinador) *Pedagogia social*. Barcelona: Ariel Educaci3n, 1998.
- Gutierrez, L. *Métodos para la animaci3n sociocultural*. Madrid: Editorial CCS, 1997.
- Sanchez, M. *Metodologia y pràctica de la participaci3n*. Madrid: Editorial Popular, 1986.
- Villasante, T. *Pràcticas locales de creatividad social*. Madrid: EL Viejo Topo, 2001.
- Zamora, A. *Recursos lúdico-festivos*. Madrid: Editorial CCS, 1993.

Formació Ocupacional

Crèdits: 6 (5 ECTS) **Curs:** 3r

Professora: Pilar Prat i Viñolas

Quadrimestre: Segon. **Obligatòria**

Presencial/Semipresencial: Presencial

INTRODUCCIÓ:

La formació s'ha convertit, en el context actual, en el mitjà per accedir a una feina, millorar-la o canviar-la, i en una font de riquesa no només acadèmica i laboral, sinó personal i social (per exemple, conèixer altres persones que treballen o volen treballar en el mateix àmbit professional). En l'assignatura es farà un repàs de les característiques específiques de la formació ocupacional, en aquest procés de construcció d'una identitat professional i ocupacional per a la inserció i/o la reinserció laboral de les persones.

OBJECTIUS:

- Conèixer el paper i la necessitat de la formació pel treball.
- Reconèixer els diferents organismes que gestionen la formació ocupacional.
- Conèixer algunes mesures per facilitar la transició al mercat de treball.
- Valorar les perspectives de treball professional en aquest àmbit.

CONTINGUTS:

1. La formació

- 1.1. El sistema educatiu i les lleis que el regulen.
- 1.2. La formació professional reglada. Els cicles formatius.
- 1.3. Orientació i formació.

2. El mercat de treball: característiques i problemàtiques

- 2.1. Característiques del mercat de treball. L'ocupació i l'atur.
- 2.2. Precarietat social laboral.

3. Les competències i la legislació en l'àmbit de la formació professional.

- 3.1. El context europeu de la formació.
  - 3.1.1. Els nivells de competència.
- 3.2. La formació professional a nivell estatal espanyol.
  - 3.2.1. La qualificació i la competència professional.
  - 3.2.2. La llei de les qualificacions i el catàleg de títols de formació professional i els certificats de professionalitat.
- 3.3. Les competències en l'àmbit català.
  - 3.3.1. Els centres de formació i la qualitat.

4. La transició a la vida activa. Mesures d'actuació pel foment de l'ocupació

- 4.1. Estratègies d'inserció laboral i comunitària.
  - 4.1.1. Els intermediaris en el mercat de treball.
  - 4.1.2. Les tècniques de recerca de feina com a complementàries a la formació.
- 4.2. El paper de les noves tecnologies. Teleformació i teletreball.
- 4.3. Informació professional.

5. Experiències i programes de formació ocupacional.

METODOLOGIA:

La dinàmica de l'assignatura demana un alt grau de responsabilitat de l'alumnat en el seu aprenentatge, per a la qual cosa es faran diferents tipus de sessions:

- *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, orientació dels continguts, seminaris de treball, etc. En aquestes sessions hi haurà un treball impulsat per la professora a partir de textos, vídeos, exposicions, conferències... Dues hores setmanals.
- *Sessions de Treball Dirigit*: Realització d'un treball en grup i el seu seguiment virtual i/o presencial del treball grupal, així com activitats individuals i/o col·lectives presencials i no presencials (de recerca d'informació, treball cooperatiu i/o individualitzat...). En aquest cas hi ha un paper actiu de l'alumnat en el procés d'aprenentatge a partir d'activitats pràctiques sobre temes de l'assignatura. Una hora i mitja setmanal.
- *Tutories i consultes*: És obligatòria una trobada mínima durant el quadrimestre respecte el procés formatiu realitzat. No obstant, l'alumnat pot sol·licitar-ne les que cregui oportunes.

PLA DE TREBALL:

Al·l'inici de curs es detallaran els diversos Plans de Treball que s'hauran de desenvolupar (de durada aproximada 2/3 setmanes), i que inclouen les sessions de classe presencial i les de treball dirigit que es realitzaran en les sessions següents. En l'organització horària setmanal es contemplarà un espai de temps pel desenvolupament de les diverses activitats a desenvolupar en aquests Plans.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- *Activitats individuals i/o col·lectives*: seguiment del procés a partir de la presentació dels resultats per escrit (treballs, posters, anàlisi de textos...), presentacions orals col·lectives (debats, col·loquis...) i/o individualitzades (tutories personalitzades...).
- *Treball de grup*: seguiment i orientació dels continguts.

Avaluació de resultats:

- Realització d'una *prova d'avaluació individual* al final del quadrimestre de reflexió sobre els diferents aspectes treballats a classe o a partir de les activitats presencials i virtuals. Es pot realitzar amb els materials que s'hagin anat treballant durant el curs.
- Realització d'un *treball de grup* durant el quadrimestre a partir de l'anàlisi de les problemàtiques específiques d'un col·lectiu (a determinar a partir dels interessos de les persones membres del grup) de cara a la seva inserció professional i la tasca d'orientació professional a emprendre. Aquest treball s'exposarà a final de quadrimestre en una sessió específica d'intercanvi de resultats dels diferents treballs que s'hagin desenvolupat durant el curs.
- La nota final, per tant, serà la suma dels següents aspectes:

Activitats realitzades durant el quadrimestre	20%
Treball realitzat en grup:	50%
Prova d'avaluació:	30%

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

- Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Alcaide, M.; González, M i Flórez, I. *Mercado de trabajo, reclutamiento y formación en España*. Madrid: Pirámide, 1996.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.

- Del Pozo, I. *Formación de formadores*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Ferrández, A., Tejada, J.; Jurado, P.; Navío, A. I Ruiz, C. *El formador de formación profesional ocupacional*. Barcelona: Octaedro, Grupo CIFO, 2000.
- Gairín, J., Ferrández, A.; Tejada, J. i Navío, A. (coords.). *Formación para el empleo*. Bellaterra, 1996.
- Jiménez, B. *Claves para comprender la formación profesional en Europa y en España*. Barcelona: EUB, 1996.
- La formació professional i les transformacions socials i econòmiques*. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. Mataró, 1999.
- Pérez-Díaz, V.; Rodríguez, J.C. *La educación profesional en España*. Madrid: Fundación Santillana, 2002.
- Puchol, Ll. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: Esic, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Moreno, M.L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Salvà, F.; Pons, C.; Morell, A. *Proyectos de inserción sociolaboral y economía social. Descripción, análisis y propuestas para la intervención*. Madrid: Ed. Popular, 2000.
- Vaillant, D.; Marcelona, C. *Las tareas del formador*. Archidona: Aljibe, 2001.

Bibliografia complementària:

- Bermejo, B.; Domínguez, G. i Morales, J.A. (coords.). *Formación profesional ocupacional de un futuro inmediato*. Sevilla: Universidad de Sevilla, Grupo de Investigación Didáctica, 1996.
- Diputació de Barcelona. *La formació a Catalunya en el canvi de segle*. Barcelona, 1998.
- Escobedo, A. *Els nous filons d'ocupació i els joves: reptes i possibilitats de futur*. Barcelona: Cirem, Espais de reflexió n. 2, 2000.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès Editors, 1999.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo XXI 1993.
- Revista *Educar*, n. 20.

Taula núm. 4: Competències instrumentals, interpersonals i sistèmiques que es treballen al llarg dels estudis

	PRIMER CURS										SEGON CURS					TERCER CURS			
	Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. d'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educ. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Prog. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II	
COMPETÈNCIES INSTRUMENTALS																			
1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
2		X	X		X		X												
3																			
4					X		X												
5		X	X	X				X											
6				X					X										
7										X									
8												X							
9		X											X						

	PRIMER CURS						SEGON CURS					TERCER CURS						
	Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. d'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educ. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
COMPETÈNCIES INSTRUMENTALS																		
10	Coneixement d'eines i instruments d'anàlisi de valoració de la realitat.																	
11	Coneixement per a la prevenció i compensació de dificultats per promoure la justícia social entre els educands.																	
12	Coneixement dels mètodes i estratègies d'investigació en educació social.																	
13	Capacitat per a adoptar una mirada complexa de la realitat: Tècniques de recollida d'informació, Criteris de selecció i d'organització de la informació i Estratègies d'anàlisi de la informació.																	
14	Capacitat per a fer anàlisi de contextos institucionalitzats.																	
15	Capacitat per a identificar i reconèixer el saber educatiu viu i creat en i des de l'experiència.																	
16	Capacitat per resoldre problemes i prendre decisions.																	
17	Capacitats comunicatives (bona comprensió i expressió oral i escrita).																	
18	Capacitats argumentatives (coherència de discurs, marc teòric i rigor argumentatiu).																	
19	Capacitat per a interpretar diagnòstics.																	
20	Capacitat per adquirir habilitats comunicatives en una llengua estrangera.																	
21	Capacitat per conèixer la complexitat de les diferents funcions i tasques de l'educador/a social: Funció educativa, docent, de prevenció, informativa, d'animació, organitzativa, de gestió, compensadora, de promoció, etc.																	
22	Actitud curiosa i inquieta cap a la realitat social, econòmica, cultural i política de la societat, per conèixer i fer anàlisi dels contextos.																	

	PRIMER CURS								SEGON CURS				TERCER CURS						
	Llengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educat. No Form.	Int. Educ. Probl. Fonam. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II	
COMPETÈNCIES INTERPERSONALS																			
23	Capacitat per a trobar la distància professional òptima davant de les situacions socioeducatives.							X									X		
24	Capacitat per a treballar en equips desenvolupant habilitats de comunicació interpersonal.	X	X	X		X			X								X	X	
25	Capacitat per a acollir els moments d'ambivalència professional i elaborar saber a partir d'ells.						X											X	
26	Capacitat per a actuar amb, en i per a la persona, el grup i la comunitat amb estratègies participatives i de transformació.	X	X		X												X	X	
27	Capacitat per a gestionar els conflictes. Treballar a partir de la pregunta i la crisi.																	X	
28	Capacitat i compromís per a seguir una ètica professional.				X													X	
29	Capacitat per afavorir processos de participació i d'acció comunitària.																	X	
30	Actitud d'escolta oberta a l'altre.	X	X	X	X	X	X											X	
31	Actitud per aprofundir en el procés de coneixença de les persones i dels col·lectius participants dels diferents àmbits de l'educació social.	X	X	X		X												X	
32	Habilitat per a la crítica i l'autocrítica.	X	X															X	
33	Capacitat per a acompanyar i mediar en processos educatius.	X	X															X	X

	PRIMER CURS								SEGON CURS					TERCER CURS				
	Lengua, Societat i Educació	Didàctica General	Coneixement de l'Entorn	Psicologia del Desenvolupament	Sociologia i Antropologia Social	Teories i Instit. Contemp. D'Educ.	Educació Permanent	Psicologia Social i de les Organitz.	Prog. d'Educ. de les Persones Adul.	Org. i Gest. Instit. Educat. No Form.	Int. Educ. Probl. Foram. Desad. Soc.	Noves Tecnologies aplicades a l'Ed.	Pràctiques I	Pedagogia Social	Inter. Socieducat. en el camp Discap.	Progr. D'Animació Sociocultural	Formació Ocupacional	Pràctiques II
COMPETÈNCIES SISTÈMIQUES																		
34	X		X	X								X	X		X	X	X	
35												X	X					
36	X	X		X							X	X	X			X	X	
37	X				X							X	X		X	X	X	
38	X	X						X				X						X
39	X				X							X						X
40	X	X								X					X	X	X	
41	X	X																X
42	X	X						X		X				X		X	X	
43	X	X	X	X						X				X		X	X	
44			X					X						X				X
45	X				X				X				X	X		X	X	X